

Jeklarski trust ima vsak dan milijon dolarjev profita.

Ameriška vlada bo nastopila proti Angliji.

JEKLARSKI TRUSTJANI DOBE POSEBNO DIVIDENDO. — MESARSKI TRUST IMA KORIST OD SUŠE V AVSTRALIJI. — POŽARI IN DRUGE NESREČE. — UMOR SODNIKA. — KAKO FINANČNI GRABERJI PLENILJO ŽELEZNICE. — VLADNA PODPORA ZA PONESEČENE ZVEZNE VSLUŽBENCE.

Submarinka "Bremen" izgubljena?

Washington, 26. jul. — V tujakajnih diplomatskih krogih so skoraj prepričani, da je submarinka "Bremen", sesterka podmorske ladje "Deutschlands", potopljena na potu v Ameriko. "Deutschland" se še vedno nahaja v Baltimoru. Pravi, da kapitan Koenig čaka na zanesljive vesti glede "Bremena", preden odrine na morje. Submarinka "Bremen" je po mnjenju Koeniga že davno pozna.

New York, 26. jul. — Ravnotežje jeklarskega trusta (United States Steel Corporation) naznajo 41.910 delničarjem, da bo razpisana še posebna dividenda. V zadnjih treh mesecih je trust naredil \$81.126.048 čistega dobička, torej milijon dolarjev na dan. To je večji dobiček kot ga je trust še kdaj imel.

Bay City, Tex., 25. julija. — Ko je vojaški vlak trčil ob osebnostni vlak ni bil nihče od milicarjev iz Minnesote ranjen.

New York, 25. julija. — Tukaj sem sta dospela dva ameriška državljana iz Anglije, katerima so tam takorekoč rekli, naj pobegnejo in kopita in se vrnejo v Ameriko. Rev. James Horace Markey iz Chicaga je hotel obiskati sorodnike na Irskem. Dasi ravno je imel s sabo ameriški potni list, pa so dejali, da je najboljša, če se odpele s prvim parnikom. Richard Eblitt, naturaliziran Američan, se je pritožil, da so ga deportirali iz Anglije, ne da bi za deportacijo navedli kakšne vzroke.

Washington, 25. julija. — Južni senatorji so se zvezali z zagovorniki naselniške predloge, da preprečijo zakon za varstvo otrok. Predsedniška predloga je bila odložena do zimskega zasedanja, ker ni upravi in predsedniku všeč, da bi bila rešena pred volitvami. Predsednik je že enkrat vetiral naselniško predlogo, kljub temu bi pa nanj padla vsa krivda, če bi bila predloga sprejeta.

Washington, 25. julija. — Lohmann, ki je dal naložiti nemško potapljačo "Deutschland" z barvami, je napravil tri milijone profita.

Madison, Wis., 25. julija. — Železniška komisija je dovolila Wisconsin Telephone Co., da izda 988.000 novih delnic, da dovrši razna konstruktivna dela in izvrši popravila.

Milwaukee, Wis., 25. julija. — Zdravstveni komisar Ruhland hoče izvesti načrt, da bi z mestnimi avtomobili hodili po otroke na dom mater, ki delajo, in jih vozili v otroška taborišča v Laphamov in Keweenaw pak. Materam je težko jemati otroke v taborišče, da se tam nasrkajo svežega zraka.

New York, 25. julija. — Howard Elliott, predsednik New Haven in Hartford železniške družbe, pravi v pravkar izdanem letaku, da so finančni graberji oplenili železnico za devdeset milijonov dolarjev. To oplenje zdaj izrabljajo proti povišanju plače železniškim uslužbencem.

Kansas City, Kansas, 25. julija. — Ko je Florence Buzanova hotel prekorajiti Woodland ave. in Sivop Parkway ob enajstih ponoči je prišla pod karo, ki je vozila proti vzhodu. Na desni nogi je dohla tako težke poškodbe da so ji morali odrezati nogo v bolnišnici.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Gibanje premogov v West Virginiji in v Canadi. — Organizator Edmunds v Coloradu oprečen. — Nesreča v premogokopu. — Delavske zmage.

Rudarji v West Virginiji se organizirajo. Flemington, West Va., 25. jul. — Odkar je bil organizator "Dan" Hagerty tukaj v februarju, smo odkrili, da sta le dve letni organizaciji rudarske organizacije v tem kraju, smo spoznali, da nas čaka trdo delo, če hočemo organizirati rudarje. Sklicali smo obširno zborovanje vseh rudarjev — organiziranih in neorganiziranih — iz tega okraja, ki je bilo prav dobro obiskano. To zborovanje je sprejelo tudi plačilno lestvico po obširni in temeljiti debati.

Povabili smo na to operacijo na skupno konferenco v aprilu, da se dogovorimo o plačilni lestvici. Zahtevali smo deset odstotkov povznanja mezde. Medtem so se operatorji, ki obratujejo rudnike dogovorili, da hočejo na vsak način organizacijo vbiti s kojo v povojih. Nabili so lepšo po severnem delu države, da povznanje mezdo prostovoljno za odstotkov. Med tem so pa zasledili rudarji v rudnikih Wendell, ki so bili organizirani v lokalni organizaciji šte. 2999. Formulirali so obširne zahteve in se hoteli vrniti na delo, četudi jim je tako svetovalo. Stavka se je valed tega razširila na rudnike Sandlick, Simpson, Pittsvein, Robinson, Delmar in na polovico rudarjev v Rosemontu.

Boj je prišel in organizirani niso držali križem rok. Nesreča pri delu je bila posledica lokalne organizacije: 507, 1593, 541, 1697, 1469, 704, 3096, 2216. Na Western Maryland R. R. so organizirali štiri popolnoma nove lokalne organizacije s 1.500 člani. To organizatorično delo je imelo tudi uspeh. Podpisala se je pogodba za rudnike Wendell, Pittsvein, Sandlick, Robinson, Delmar. Pogodba se ni podpisala povsod hkratu, ampak operatorji so prišli na dan, ko so spoznali, da proti organizaciji ni ne opravilo. Izgled za bodočnost je dober.

Proč s privatnim zavarovanjem za odškodnino. Columbus, O., 25. julija. — To bo bojni klic zavednih delavcev v tej državi pri jesenskih volitvah. "Državna delavska federacija" je sklenila, da izda prošnjo, ki naj jo podpišejo volilci, da se v jeseni predloži volilec dodatna k ustavi, ki odpravlja privatno zavarovanje za odškodnino ponesrečenih delavcev, da o njem odločijo s splošnim glasovanjem.

Organizator Edmunds prost. Des Moines, Iowa, 25. julija. — Organizatorja rudarske organizacije G. H. Edmunds so v tem mesecu izpustili iz okrajne ječe v okraju Polk, Iowa. Oblasti v Coloradu so ga dolžile, da je v rudarski stavki leta 1914 vbil nekega miliciarskega majorja, in zahtevali, so da ga jim država Iowa izroči.

Ko je stvar postala resna, je oblastim v Coloradu pošel pogum, tako, da niso poslale ponj, ko je G. H. Edmunds umaknil priziv proti izročitvi. Osemnajst mesecev se je Edmunds boril proti oblastim v Coloradu, ki so ga hotele na vsak način dobiti v pest. Zdaj je prost. Trnjeva je pot delavskih organizatorjev v deželi najbolj razvitega kapitalizma.

Razstrelba v rudniku. Moundsville, V. Va. — V rudniku Hitchman Coal Co., ki je blizu Mechina se je dogodila razstrelba plina. Sedem rudarjev je bilo obžganih, najbolj med njimi je bil opaljen neki William Rader. Njegove opeklino so tako težke, da bo najbrž umrl.

Plin se je nabral v nekem zapuščenem prostoru in ko je prišel z lučjo v dotiko, je bila nesreča tukaj.

Ni hodite sem za delom! Savanna, Okla. — Tukaj so rudniki večina zaprti še od marca. Nekaj rudarjev je še delalo do junija, v juniju so pa prenehali delati vsi. Kdaj prično obratovati rudniki pa sedaj ni mogoče povedati.

Delavske pridobitve. Philadelphia, Pa. — Tukajšnji vozniki so izvojevali \$1.50 priboljška na teden. Pittsburgh, Pa. — Gasilec se je znižal dnevni službeni čas na deset ur.

Dubois, Pa. — Po dvadnevni stavki so železniški uslužbeni železnice B. R. & P. v Duboisu izvojevali desetodstotno povišanje mezde; za nadčas se jih odškodni posebej.

Lockport, N. Y. — Cestno-železniškim uslužbencem so povišali mezdo od 1 do 8 centov na ur. Povišanje mezde se uravnava po službeni dobi.

Novi in stari rudniki. Wellburg, W. Va. — V kratkem odpro nove rudnike v okolici Buffalo Creeka. Načrt za gradnjo železnice, ki bo tekla preko premogovega polja, je že tudi odobren.

Omar, O. — Main Island Creek Co. odpre tukaj nov rudnik. Boynton, Pa. — Eastern Steel Co. odpre stara železna rudnika v tujakajni okolici, ki so še vedno zaprti.

Brazil, Ind. — Power Collieries Co. je kupila blizu Stauntona 800 akrov premogovega polja. Premog bodo kopali s parnimi lopatami.

Kanadski rudarji zahtevajo povišanje mezde. Fernie, B. C. — Tukajšnji operatorji so zelo lakavi ljudje. Rudarjem 18. distrikta so ponudili petodstotni vojni bonus in sedanjost lestvico. Rudarji so pri splošnem glasovanju to premeteno ponudbo odklonili z ogromno večino glasov.

Bojišče ob Sommi je pravi inferno.

Rusi v vedno večji ofenzivi.

0 drznem poletu iz Francije v Rusijo.

ANGLEŠKI SE DRŽE V POZIERESU. — FRANCOZI TUDI NAPADAJO. — NEMCI SE SRDITO BRANILJO. — BOJ ZA VERDUNOM SE NADALJUJE. — RUSKA OFENZIVA PROTI HINDENBURGU, KOVELU, LVOVU, V KARPATIH IN V ARMENIJI. SAMO V PERELJI NIMAJO SREČE. ITALIJANI PRAVIJO, DA SO OSVOJILI GORO.

0 drznem poletu iz Francije v Rusijo.

EADNJE VESTI.

London, 26. jul. — Vsa fronta od Pozieres do Chaulnessa je v silnem ognju kanonade. Nemci ljeto branijo pozicije pri Pozieresu.

Petrograd, 26. jul. — Gen. Saharov je prebrazil reko Stokhod in se bliža Kovelu. Gen. Bruslov prodira od juga.

Berlin, 26. jul. — Rusom se je posrečilo, da so prodrl v našo prvo črto južno od Stanovke na fronti pred Kovelom.

Amsterdam, 26. jul. — Nemci so naložili \$1.250.000 kamni mestu Brusel, kar je praznovalo belgijski narodni praznik zadnji petek.

SPLOŠNI POLOŽAJ.

Na intoku in zapadu pritiskajo zavezniki a vedno večjo silo in centralni državi nimata najmanjšega oddihljaja. Da Nemčijo skrbi položaj v Rusiji, je razvidno in tega, da je glasom poročil cesar Viljem zdaj odstopal iz zapadnega bojišča v Rusijo v družbi s generalom Falkenhaynom, češom nemškega generalnega štaba. London poroča, da je avstro-nemški odpor na Poljskem in v Volhoniji vedno slabši in da je najmočnejša ruska ofenziva pri Rigi. Vojna je prišla na 141. nerazumljivo bojni črto. Iz Budapešte poročajo, da so ruski kozaki poplavi ograde planjave trideset milj daleč od Karpetov in povzročili strah med tamšnjim prebivalstvom, ki beži proti jugu. Poročilo dostavlja, da so se kozaki umaknili nazaj po apopadu s posadkami žandarjev. Glavna ruska arma da je v Karpatih in samo še tri milje od ogrske meje. Najsilnejši boji na istočnem bojišču se zdaj vrše pri Rigi, kjer napada general Kuropatkin zakopne črte maršala Hindenburga. Uradno Petrograd molči o kakih vsehilih na tej fronti, toda neuradno pravi v Petrogradu in v Londonu, da so Rusi prodrl na oni točki dvanaest milj daleč v nemške črte. Nasprotno pravi Berlin, da se "ni zgodilo nič posebnega."

Na zapadu se zavezniki še vedno erdito saganjajo v tretjo nemško obrambno črto med Sommo in Anoro. Včeraj so začeli tudi Francozi napadati in Pariz pravi, da so pridobili precej novih tal. Najhujši boji so bili na angleški fronti. Nemci so zopet dobili pojava in vpriporili tri močne protinapade, ki pa so bili odbiti. Da Nemci jemljejo vojaštvo in topeve izpred Verduna na somški bojišče, so priznali sami v včeršnjem uradnem poročilu, kjer stoji, da se je v bojih v Longuevalu najbolj odlikoval brandeburški regiment, ki se je bil proslavil pri zavzetju trdnjave Donaumont pred Verdunom. V Londonu uradno nanažajo, da so zavezniki v času svoje ofenzive od 1. julija vjeli 26.226 Nemcev in vplenili 140 topov, 40 zakopnih mortarjev in več sto strojnih pušk.

Kanonada pri Sommi je tako grozna, da jo je slišati ne samo v Pariz, ki je oddaljen samo 75 milj, temveč celo na južno obrežje Anglie, 140 milj daleč, kadar veje veter v tisto smer. Uradna poročila slede:

Angleško poročilo.

London, 25. jul. — Bojevanje se nadaljuje v vasi Pozieres, kjer so Avstraleci pomnožili število voznikov na 145 moš. Na drugih krajih bojišča se vrše artilerijski borji. Med Anoro in morjem ni nič posebnega. V času naše ofenzive od 1. julija so angleške in francoske čete vjele 26.226 Nemcev in vple-

Francosko poročilo.

Paris, 25. jul. — Južno od Somme smo zajeli nemško baterijo pri Estreesu. Od 20. julija smo vplenili šest 60 strojnih pušk na somškem bojišču. Na desnem bregu Meuse je naša infaterija po hudem bombardiranju osvojila nemeljsko utrdbo zapadno od Thiaumonta. Tam smo zajeli pet strojnih pušk in 40 Nemcev. Na ostalih krajih bojišča ni bilo posebnih akcij, ker je še amiraj slabot vreme.

Nemško poročilo.

Berlin, 25. jul. — (Zapadno bojišče) — Pri angleških napadih na črti Thiepval-Guilemont, o katerih smo včeraj poročali, je prisostovalo enajst britiških divizij, ki so jih v naglici privabili iz drugih krajev bojišča. Vsa vspeh, ki ga je imel sovražnik od teh napadov, je bil ta, da je okupiral nekaj hiš v Pozieresu. V bojih pri Longuevalu je imel sovražnik težke izgube. Naši brandeburški grenadirji, ki so se še proslavili pri zavzetju trdnjave Donaumont, so vpriporili protinapad in izgnali Anglije iz kamnela, v katerem so jim je posrečilo priti. Vjeli smo 141 nerazumljivo moš in tri častnike. Francozi operacije južno od Somme v Soy-courtu in zapadno od Yverdonovillera se niso posrečile. Tam so bili tudi artilerijski boji in lokalni spopadi. Od 15. julija smo vplenili Francozom 68 strojnih pušk. Na desnem bregu Meuse (pred Verdunom) se vrše topniški boji z naraščajočo silo.

(Istočno bojišče) — Na severnem koncu fronte (Riga) in ob črti generala Bothmerja (Lipa) se ni zgodilo nič posebnega. Severnozapedno od Berestitika smo odbili močne ruske napade.

Avstrijsko poročilo.

Dunaj, 25. jul. — Odbili smo več ruskih napadov. Drugih izprememb ni.

(Italijansko bojišče) — Ustavili smo močne italijanske napade na južnem Tirolskem, in sicer južno od doline Sugana, v Paneveggio, San Pellegriño in na gori Zebio. Odbili smo tudi drugi napad na naše pozicije v prelazu Fe daja, severno od Marmelate. Nekaj naših hitroplanov je metalo bombe na San Giorgio di Nogaro in na Trilè.

Rusko poročilo.

Petrograd, 25. jul. — Na fronti ob Lipi smo pregnali Nemce iz vasi Gollidžanje; tam smo vjeli nekaj Nemcev in vplenili eho strojno puško. Blizu vasi Kolmov pri Zloti Lipi smo zajeli avstrijsko četo 193 moš, ki so se udali brez boja.

(Kavkaško bojišče) — Na črti, ki vodi v Erzingan, v okrošču Zialet Tapasi, smo odbili dva turška protinapada in okupirali višine Naglika. Naše prodiranje proti Erzinganu se nadaljuje.

Turško poročilo.

Carigrad, 25. jul. — V okolišču Eufrata so naše čete iz brega reke streljale na dva sovražna mortarja, ki sta plula po reki in pobila nekaj moštva. Monitorja sta pobegnila. Položaj na perzijskem bojišču je neizpremenjen. Naše posadke in prostovoljce so razpršili Rusi v okolici Bane in jih poglali proti iztoku. Petintrideset kilometrov istočno od Revandosa so naše čete naletele na ruske zadnje straže, ki so po hudem boju (Dolje na 5. st., 1. kol.)

VREME.

Chicago in okolice: V sredo in četrtek jasno in vroče.

Illinois: V splošnem jasno in vroče v sredo in četrtek.

Temperatura zadnjih 24 ur v Chicagi: najvišja: 86, najnižja 77.

EMILE ZOLA:

DENAR.

Poslovenil M.-k.

(Nadaljevanje)

Ampak princezinja ni računala, da je z izpoljevanjem svojih silnih načrtov sama prišla v roke izkoriščevalcev. Na milost in nemilost je bila izročena celi armadi požrešnih pogodbenikov, ki so jo goljufali in ropali na vseh koncih in krajih; njeni poslovodje, zastopniki in nadzorniki v zavodih so kradli denar, ki je bil namenjen revežem. Sakard je s svojim bistrim očesom videl vse to in je takoj opozoril princezinjo. Velikodušno se je ponudil, da hoče on urediti račune in narediti konec temu izkoriščanju. Najmanjše slabe nakane ni bilo v njegovi ponudbi; on je videl v vseh njenih dobroteljskih napravah le velikanski lukus, sijaj bogastva, blazni ples milijonov in njeno željo je bila, da bi vodil ta ples. Princezinja je drage volje dovolila in Sakard se je takoj lotil dela. Nikdar v svojem življenju še ni bil tako iskreno pošten. Sakard je ljubil velika dela in težke naloge; kakšna so bila ta dela — dobrodelna, verska ali umazana kupčija — to je bilo njemu vseeno. In zdaj je našel, kar je želel. Kolosalno podjetje in razpis zlata, ki je teklo kakor reka skozi njegove roke, vse to ga je navdalo z nepopisno slastjo. Bil je najmarljivejši delavec in spretno je razvzojval najbolj zapletene afeze, ki so jih povzročali akropoloni pogodbeniki. Ko so gradili "Dom dela", bil je tam zmiraj navzoč, in kmalu so imeli njega za glavno osebo in vodilno glavo vseh naprav. Princezinja se ni nikoli pokazala tamkaj, kakor je redkokdaj obiskala tudi ostale zavode; bila je vedno zaprta v svojih treh sobah, kakor nevidna boginja, od koder je dajala potrebna navodila. Reveži so torej videli le Sakarda in njega so blagoslovili ali hvalili in povzdigovali do nebes, česar ni marala princezinja.

V tem času se je Sakard preselil v princezinjino palačo in kmalu potem ga je obšla nova misel. Čimbolj je premišljeval, tembolj se mu je zdela misel modra in praktična. Zakaj se ne bi on dočela posvetil vodstvu princezinjinih zavodov? Pregnan iz polja špekuliranja in brez jasnega načrta, kako bi zopet prišel do bogastva, je stal takorekoč na razpotju, ne vedoč, kam bi se obrnil, zato mu je bila nova misel kakor vstajenje. Zakaj ne bi on razpolagal s to kraljevsko dobrodelnostjo, s to ploho zlata, ki dežuje na Pariz. Princezinja je še imela dvesto milijonov. Kakšna ogromna dela bi se se dala ustvariti iz teh milijonov! Koliko žudečih bi se se naredilo! On bi te milijone naredil plodonosne, on bi jih podvojil in potrojil, da, on bi jih iz teh milijonov izlučil tron zlata, osvojil bi vse svet! In potem bi pa odprl zatvorilnice in zlato bi teklo kakor poplava in zalilo srečno Francijo!

Ta misel ga je tako omamila, da je noč in dan sanjal o tem. A pri vsem tem ni mislil o sebi osebno; sproti je zatrl vsako željo po starem, denarnem banditstvu. En sam cent se ne sme prijeti njegovih prstov! Čemu? V svoji bujni domišljiji, ki mu je strastno palila žile, je videl, da po tej poti tudi pride do končnega cilja: do premoči, do nadvlade, Pariz bo njegov! On bo kralj dobrodelnosti, poveličan bog bednega ljudstva, priljubljen in nedosegljiv in nase bo obračal pozornost vsega sveta! To je njegov končni cilj! Koliko dobrega bi lahko naredil, če porabi vse svoje zmognosti in svoje strateške poteze ter svojo svobodo brez predsodkov v ta namen. Tedaj bi imel nepremagljivo moč v rokah, moč, ki nima protisile — imel bi denar, denar — morje denarja — denar, ki lahko dela veliko škodo, ali denar v njegovih rokah bi delal same dobrote, kajti on bi zadostil svojemu nagonu, nipa bi ga med ljudi!

Sakard je kmalu povečal svoj projekt in se vprašal, zakaj se ne bi oženil s princezinjo. To bi bila najenostavnejša pot do vresničenja njegove misli, ki bi tudi preprečila slabe govorce. Tako je premišljeval meste dni, delal načrte in manevriral. Nekega dne je stopil pred princezinjo in razložil s krepkimi besedami svoj veliki projekt. Ponudil se je za tovariša, ne za gospodarja; on hoče biti likvidator denarja, ki ga je pripral prire, in povrniti ga hoče revežem v deseterni meri.

Princezinja Orvidio v svoji vsakdanji črni obleki ga je poslušala pazljivo, in ko je končal, mu je rekla, da naj pride drugi dan po odgovor. Njegov veličastni načrt je vsekakor naredil na njo velik vtis. Drugi dan je pa bil Sakard presenečen, ko je princezinja zavrgla njegovo ponudbo v celoti. Hladno je odgovorila, da ona hoče biti edini in vrhovni gospodar svojih dobrodelnih zavodov in svojega premoženja in da bo razpolagala z njim po svojih načrtih. Zelo jo bo pa veselilo, ako Sakard ostane še v nadalje njen svetovalec, in prosila ga je, da naj še v znanstveni državi ravnanje "Doma dela," katerega izvršuje tako mojstrsko.

Celi teden ni mogel Sakard pozabiti, da mu je tako lepa nada splavala po vodi. Jezilo ga je res, ali pomoči ni bilo. Kakor večjih privabi sentimentalna romanca solze v oči starega pijanca, tako je ganilo njegovo staro, korzarsko dušo, ko je videl, da ne bo mogel ustvariti svoje slave s pomočjo dobrih del. Čutil je, da je padel zelo iz visokega, kakor da bi bil vržen iz prestola. In čimbolj je premišljeval o svoji blamaži, tembolj se je jezil in tembolj je rasla njegova strastna želja po novem boju. O, ne bo on počival, ne! Naprej mora, v boj, v boj špekulacije, da bo premagal druge, samo zato, da njega več ne premagajo, in pojedel jih bo, samo zato, da ne bodo oni pojedli njega!

Sakard je delal nove načrte za boj. Njegovo orožje so bile številke in milijoni frankov so bili armadni zbori. Milijoni morajo udariti na sovražne milijone — in vpijanjem je risal na papirju strateške poteze, ki morajo prineesti zmago. Pred njegovimi očmi je vstal Gundermann in s njim je vstalo sovražstvo in neizpodbitna potreba po uničenju. Premagati Gundermanna — to

je bil Sarkardov princip, na katerega je prisegal, kadarkoli se mu je izjalovil kak naklep. Ali, kadarkoli se je malo stremil, je tudi računel s težkimi, ki ga čakajo; premagati Gundermanna ni lahko delo. Toda ne more li on osvojiti saj gotovi del Gundermannovega kraljestva in se povzpeti na enako višino njemu nasproti? Zakaj ga ne bi prišli, da bi si delila denarno gospodarstvo, kakor si delijo gospodarstvo monarhi sosednih držav, ki s med seboj sorodniki? Bila je borza, ki ga je zopet vlečla, da poskusi svojo srečo. Njegova glava je bila polna načrtov, ki so se tepli med seboj s tako mrzličavostjo, da ni vedel nekaj časa, kaj bi počel, toda končno se je izemila iz njegovih razburkanih misli ena sama in vseobsežna ideja, o kateri je sanjal noč in dan.

Odkar je Sakard bival v palači princezinje, je večkrat srečal sestro inženirja Hamelina, ki je stanoval v drugem nadstropju. Madama Karolina, kakor so jo klicali, je bila čedna ženska. Najbolj so se pa Sarkardu dopadli njeni izredno bel lasje, ki so bili pravo čudo pri tej ženski, katere je imela komaj šestintrideset let. Že v petindvajsetem letu so njeni lasje popolnoma pobelili, dočim so obrvi ostale črne in goste, ki so ji dajale nenavadni izraz mladosti v okvirju starosti. Karolina ni bila nikoli posebno lepa, ker jo je paril preoster nos s brado vred in pa velika usta s debelimi ustnicami, ki so izražale dobrohotno značajnost. Ali vlie temu je bila ta belolaska priključiva; plavajoča belina njenih gostih, svilenih las nad črnimi obrvi ji je dajala smehljajočo privlačnost stare matere in obenem svežost brhke in strastne, mlade žene. Bila je velike in krepke rasti.

Kadarkoli jo je srečal Sakard, ki je bil manjši od nje, vselej se je zagledal v njeno privlačno postavo in v zdravo krepkost njenih ram. Ko sta se dodobra seznanila, je on kmalu izvedel o njeni prošlosti. Karolina in njen brat Georges sta bila otroka nekega zdravnika v Montpellieru; oče je bil dober zdravnik, navdušen katoličen in umir je v bedi. Ob času očetove smrti je imela Karolina osemnajst in Georges devetnajst let. Fant je šel v politehnico šolo v Pariz in sestra je šla z njim, nakar je dobila službo guvernante. Georges bi bil slabo izpajal v dveh letih svojega študiranja, da ga ni zakladala Karolina s petakti, ki jih je prisklila. Tudi pomeje, ko je se dovrnil šolo s nižjo odliko in letal po ulicah za službo, je ona skrbel za hrano in stanovanje. Brat in sestra sta se zelo rada imela in sta sanjala, da se nikdar ne ločita. Kmalu ji je pa pomudil arec in roko stari milijonar, pri katerem je služila za guvernante, in Georges ji je svetoval, da naj sprejme ponudbo. Zakaj je trajal par let in tedaj se je Karolina bridko žejala, da je poslušala brata. Primorana je bila ločiti se od milijonarja, ki je bil silni pijanec in v pijanosti ji je vselej grozil s nožem iz same ljubeznosti. Takrat je imela šestindvajset let. Po ločitvi je bila zopet pahnjena v boj za kruh, ker od milijonarja ni hotela vzeti niti centa. Medtem je pa njen brat dobil službo po večletnem naporu, ki mu je ugažala. Šel je kot inženir s komisijo v Egipt, kjer so imeli delati načrte za suški prekop. Karolina je šla s njim in se je ustanovila v Aleksandriji, kjer je zopet poučevala kot guvernante. V Egiptu sta bila do leta 1889; videla sta, ko je prvič zapel kramp na obrežju Port-Saïda v rokah kakih stoletdesetih domačinov, ki so se izgubljali v pešeni planjavi, pod vodstvom peške inženirjev. Georges Hamelin je bil nato poslan v Sirijo po razne potrebščine, in ker se ni mogel spoznameti s svojimi predstojniki pri prekopu, je ostal v novem kraju. Sestra je šla zopet za njim v Bejrot, kjer so jo čakali novi učenci; on je pa odprl veliko podjetje s pomočjo neke francoske družbe. Ladelal je namreč načrt za vožnjo ceste iz Bejrota v Damask, ki je imela biti prva in edina cesta čez prelase v libanonskih gorah. Tam sta bivala tri leta, dokler ni bila cesta dovršena. V tem času je Hamelin obiskoval gore in za dva meseca je odpotoval v Carigrad. Potoval je čez Taurus. Ko je tako prebrodil vse kraje tiste stare dežele, ki je spala pod pepelom mrtve civilizacije, je delal nove načrte. Imel je kmalu polno glavo in polne pole papirja idej in načrtov. Tedaj je začutil potrebo, da se vrne v Pariz, kajti brez potrebnega kapitala in organizacije ni bilo mogoče vresničiti lepših načrtov. In po devetletnem bivanju v Orientu sta se vrnila brat in sestra v domovino. Med potjo sta obiskala suški prekop in Hamelin je bil presenečen, ko je našel na obrežju Port-Saïda veliko novo mesto in ogromne množine delavcev, kjer ni bilo pred štirimi leti še ničesar. Toda v Parizu nista našla sreče. Celih petnajst mesecev se je trudil Hamelin s svojimi načrti, ali bil je preponosen in obenem presramečljiv, da bi beračil okrog denarnih mogotcev za vresničenje svojih velikih idej. Tak je bil inženir Hamelin, ko je bival v drugem nadstropju Orvidiovine palače, kjer je imel pet sob za dvanaeststo frankov, nahajajoč se v težkem položaju, kakorčnega ni pričakoval, ko je zapustil svoje priljubljene gore in planjave v Aziji. Kar sta imela prihrankov, so ali hitro, in naposled sta brat in sestra prišla v občutno zadrego.

Vse to je počasi izvedel Sakard iz ust madame Karoline, in ravno ta naraščajoča skrb belolase žene valed slabih bratovih uspehov, ga je pripravila, da se je začel zanimati za njo. Karolina je gospodinjala in gospodarila v njunem stanovanju. Georges, kateri ji je bil precej podoben, le nekoliko slabotnejši, je bil silno obložen s svojimi delom in s svojimi študijami, v katerih se ni dal motiti. Nikdar v svojem življenju ni mislil na ženitev, ni čutil potrebe po ženi; njegova sestra mu je zadostovala, kar se je tikalo hišnih opravil. Mogoče je bil kdaj zaljubljen, ali o tem ni vedel nihče. Kot učence politehnike šole je imel Georges Hamelin široko obzorje o vsem, kar je bilo v sorodstvu s njegovim poklicem, ampak v drugih rečeh je pa bil tako priprost, da bi ga bil kdo lahko smatral za malo neumnega. Ker je bil vzgojen v katoliški veri, je ves čas ohranil to vero in se tudi ravnal po njej, kakor dober vernik.

(Dalje sledi).

Otroci so otroci.

"Oče, povejte mi kakšno povest!"
"Kajti naj povem, Janček?"
"Povejte mi kaj o jezu."
"Kaj, če bi ti povedal novo, lepo povest o Noetu in njegovi barki?"
"O Noetu?"
"Da."
"Kdo je pa bil Noe?"
"Bom ti že povedal."
"Dobro, torej povejte!"
"Vseedi se na moja kolena, Janček, bodi mirni in poslušaj: Pred dolgim, dolgim časom so bili ljudje na zemlji tako zločestni in poredni, da je Bog sklenil pokončiti vse, razen Noeta."
"Zakaj so bili ljudje poredni in zločestni?"
"O, počenjali so grde reči..."
"Kakšne so bile tiste grde reči?"
"No, no, ti si preveč radoveden, Janček! — Ljudje niso bili poredni, to naj zadostuje."
"Ali so se morda obežali na polične kare in privezovali pasu svonce na rep, kakor to dela sedesov Pepček?"
"Eh, ti si tihoba! Da — to so delali in še veliko več slabega."
"Ali jih je policaj napodil s krepkeljom?"
"Da, — da, toda poslušaj!"
"Pa so vzeli policaju količek?"
"Seveda so mu vzeli — ampak drži jezik za zobmi, ako hočeš, da ti povem to povest!"
"— In policaju so kazali jezik in metali stare škarpe za njim!"
"Bodi no tiho, zlobodra zlobodra! Tudi škarpe so lučali in..."
"Policaj jih je potem prijel in zaprl v kalabuze!"
"Oh! — Da, zapri jih je! Ampak zdaj mir! Jaz ti že povem, kako je bilo. Bog je torej sklenil, da pošlje velik dež in potopi vse zločestne ljudi, razen Noeta in njegove hišne..."
"Kaj? — Da jih potopi?"
"Da, potopi!"
"Kje, v reki?"
"Ne! V kakšni reki, ti zaba mala! Saj ti povem, da je Bog sklenil poslati velik dež, da jih potopi s dežjem. Ali na ušesih se deli!"
"Kako s dežjem, oče? Da imajo vodo na ljudi?"
"Sakrament! Če ti veš več kot jaz, pa ti govori! — Jaz sem rekel, da je Bog sklenil poslati velik, velik, velik dež, razumeš? Tak dež, ki pada neprenehoma štirideset dni in štirideset noči, dokler ni povsod sama voda, razumeš, bunca mala!"
"Razumem, razumem, oče! To je tak dež, kakor je bil zadnjič, ko je voda udrila v našo klet in potopila vse podgane, ki so potem priplavale pri oknu na cesto. Ali ni bilo take?"
"Seveda, seveda, tako je bilo — samo molči o podganah! Toda bilo je še huje. Voda je odnesla hiše..."
"Voda je odnesla hiše? Tudi našo je odnesla?"
"Nak! Naše hiše takrat še ni bilo."
"Kdaj pa odnese voda našo hišo, oče?"
"Vražje gobezalo, ali boš tiho! — Zdal več ne bo takega dežja, odkar stoji naša hiša. To je bilo le takrat v davnih, davnih časih, ko je Bog sklenil pokončiti hudobne ljudi."
"Danes ni več Boga?"
"Vrag! — Kdo pravi, da ga ni? Bog je še, razumeš?"
"Pa ljudje niso več hudobni?"
"Oh, seveda so hudobni še zmiraj! Toda ti me poslušaj, kar ti pripovedujem, kako je bilo takrat. Bog je rekel Noetu, da si mora stesati barko, v katero naj zapre svoje ženo, otroke in vse robljivo; poleg tega naj dene v barko par živali vsake vrste: dva slona, dva tigra intakodajle. Noe je to storil."
"In dva medveda?"
"Da, dva medveda in..."
"Dve miški?"
"Da, dve miški in..."
"In dve mački?"
"Da, dve mački tudi — toda čuj!"
"Pa sta mački požrli obe miški?"
"Ne, ne! Nič nista požrli!"
"Zakaj ne, saj mačka žre miške, mar ne?"
"Takrat jih ni žrla! Noe je imel mačko v eni in miško v drugi sobi, razumeš?"
"Ali je imel Noe v barki toliko sob, kolikor je bilo živali?"
"Da."

"Ha, ha, ha! Kdo ti je pa to povedal, oče?"
"Ti si mali klepetec! Ako boš še naprej klepetal, ne bom ti nič povedal."
"Dobro, oče, le povej!"
"Vprašaj, kdo mi je povedal. To je zapisano v svetem pismu in jaz sem ga čital. Torej, ko je imel Noe svojo družino in vse živali v barki..."
"Samo trenotek, oče!"
"No, kaj češ?"
"Ali je imel Noe tudi belega medveda v barki?"
"Zakaj belega medveda?"
"I zato, ker so zadnjič naš stric rekli, da beli medved živi nekje na severnem tečaju..."
"Ali boš tiho, ti falot!!!"
"Bom, bom, le povej dalje."
"Torej, ko je imel Noe vse v barki, je Bog spustil dež na zemljo. Voda je rasla in rasla, velika voda, ki je potopila vse ljudi, razen Noeta in njegove družine."
"Res? Vse je potopila?"
"Da, vse."
"Tudi otroke?"
"Da, vse, vse."
"In majhne otročičke?"
"Da, tudi male otročičke."
"In njihove matere?"
"Zlomek te oplazi, če ti povem, da je voda vse potopila, potem moraš razumeti, da je vse poginilo! Čemu čvekaš?"
"Kdo je to naredil?"
"Kdo je naredil! Mar ti ne pripovedujem, da je to naredil Bog!"
"Ima li Bog dobro sree?"
"Ježješ, otrok, seveda ima Bog dobro sree! Kdo pravi, da ne?"
"Ti praviš, da je potopil male otročičke! Ali se mu niso nič smilili? Jaz bi ne mogel narediti tega, če bi bil Bog..."
"Kaj ti veš, budalo malo! Jezik za zobmi, poslušaj in ne vprašuj nič!"
"Dobro — ali ne gre mi v glavo..."
"Bo ti že šlo v glavo, če ti zdajle pripeljem eno gorko okrog ušes! — Boš poslušal mirno?"
"Bom, bom, oče!!!"
"Voda je torej narasla, dvignila Noetovo barko in jo nosila na okrog."
"Voda je nosila barko? Kje so pa bili drugi ljudje?"
"Drugi ljudje so bili v vodi in so se potapljali."
"Niso li plavali okrog barke?"
"Morda so plavali nekaj časa — jaz ne vem."
"In niso li prosili Noeta, da jih vzame na barko?"
"Mogoče, mogoče — toda Noe jih ni hotel vzeti."
"In ti si rekel v začetku, da je bil Noe izmed vseh ljudi edini človek, ki je bil priden in pošten?"
"Da, da, tako je bilo."
"Čujte, oče!"
"Kaj je spet?"
"Ali bi ti ubil sosedovo Lenčko?"
"Za Boga, otrok, kaj blebataš! Zakaj naj bi ubil nedolžnega otroka?"
"Ako bi ti bil Noe in bi videl, da se Lenčka potaplja zraven barke, pa je ne bi hotel potegniti iz vode in oteti smrti, povej mi, oče, ali bi ti bil priden in pošten človek?"
"Gromska strela! ... Čuj, Janček!"
"Kaj je, oče?"
"Vseedi se tukaj na klop in bodi tiho, pa ti bom povedal lepo pripovedko o jezu."

Življenje sužnjev v Ameriki.

ČOLNAR.

Opisal Friderik Gervasecker, poslovenil J. K.

"Živite na severju!" je vzkliknil paznik hitro in začudeno. — Elegančna, lahka letna obleka tujea in panamski slamnik sta ožubila vero v njem, da ima pred sabo nasadnika; in to je bil tudi vzrok, da je bil s njim vljuden. Ko je slišal, da je tujevec dom na severju, mu je prišlo hipno na um, da mora pogledati, kaj delajo njegovi ljudje. Obljubil je, da takoj pošlje enega fantov, ali aligatorju potegne kožo doli — tako delo vendar ne more pustiti belokožcu — in da zanj tudi vzame mast iz njega.
"Če zdajle greste počasi proti," je dejal malomarno, mislim, da dobite gospoda pokonei. Na Ned, vzemi ost in pojdi domov. — Na svidenje," je pokimal pozdravljajoče tujece; skočil je na

konja in odjedil proti zamorec,

ki so delali na polju.
Tujece je še precej časa ostal na mestu in zatopljen v svoje misli gledal na pokrajino. Ali misli ni bilo otožne, kajti večkrat se je nalahno in tiho nasmešnil. Ko je solnce tonilo nižje in nižje in ga je opominjalo na odhod, je stopal z lahkim in veselimi koraki po ozki poti proti nasadu.

Ne da bi pri kakšnem zamorec iskal pojasnilo, je potikal na vrata glavnega poslopja in vprašal po gospodu Beauchampsu, ko mu je mlada mulatinka odprla vrata.
"Gospod so zgoraj," je rekla dekle — "takoju mi povem, da želi z njim govoriti gentleman."

"Otrok," je prikal tujece, povej mu, da imam z njim opraviti v kupčijah zadevah in da ne izgubi četrte ure časa."
Mulatinka je skočila po stopnjah navzgor, mladi mož je pa prislonil puško v kotu in je hodil počasi po predstobi gorindol, ki je bila polna cvetlic. Dolgo ni čakal; komaj pet minut kasneje se je vrnila dekle in ga prosila naj ji sledi. "Gospod so pokonei in so ji ukazali, naj ga pripelje gori."

Jak je stopal za njo po širokih, zbokanih stopnjah navzgor, skozi par zračnih sob v prijazno sobo, kjer je semintje nihajoča viseča postelja razmahnjala, da je gorod šelepred kratkem izlezel iz nje. Gospod Beauchamps je sedel ležal udobno v komodnem pletenem kitajskem stolu na kolesih in se je pri vstopu tujea dvignil le toliko iz stola, da je tujeu njemu nasproti nakazal enako mesto.

"Prosim, sir, tamle so cigarete," so bile njegove prve besede — "poslužite se sami — ogenj je tik vas."

Jak ga je pozdravil, vzjel je regalijo iz zabojčaja, jo prižgal in sedel na odkazani sedež.
"Želite govoriti z menoj?"
"Da, gospod."

"S kom imam čast?"
"Henri Dodge iz države Kentuky", je odgovoril mladi mož, ne da bi se obotavljal.
"S kom naj vam ustrezem?"
"Prihajam po naročilo nekega mojih prijateljev," je rekel tujece, "ki je slišal, da pojdem na jug. Dovolite, da preidem k stvari!"

"Prosim," je odgovoril nasadnik, katerega je vprašanje malo iznenadilo.
"Toliko bolje; to nama olajša delo. Kajne, imeli ste preje sužniece, ime ji je bilo Salij..."

mislim, da vam je ubežala, ali so jo vam pa ukradli — natančnega ne vem."

"Seveda," je vzkliknil nasadnik iznenaden in se je vzravnal pričakujoče. — "Ali kaj veste o nji?"

"Seveda," je odgovoril tujece mirno, "radi nje sem vstavljal tukaj."

"V Kentukiju ste jo prišli?" je vzkliknil nasadnik hitro in veselo, medtem se je pa prijel trdnjše z rokama za stol.

"Žal da ne," je govoril tujece, ne da bi se mu spremenila kakšna poteza na obrazu, pri tem je pa skomignil z rameni. "Živi v Kanadi."

"Vraga," je vzkliknil nasadnik in prišel je razbijati z nogo; "kaj ni sramota za nas, da pustimo Kanado še v britski posesti, da gledamo mirno, da kljub našim postavam daje varstvo ubelim sužnjem, da se nam smejejo v obraz. Ali to se mora spremeniti... Kanada mora biti naša, če le hočemo, kaj pa bodo Angličani storili?"

"Seveda ni to prijetno," je rekel tujece, "ali za trenotek se ne more narediti drugače. Tam v Kentukiju smo še bolj prizadeti kot vi tukaj. Koliko je bilo deklet vredno!"

"Za osem sto dolarjev ni bila na prodaj," je dejal Beauchamps in gledal grozeče, "prepričan sem da bi na semnju v New Orleansu dobil zanjto tisoč dolarjev."

"Hm, pri nas kupimo za ta denar dva taka dekleta," je menil tujece, "cene zanje so tukaj izredno nagnali kvilko."

"To ni res," je vzkliknil nasadnik, "dekline je imela skoraj beko kožo, kar ji je omogočilo beg. Za taka dekleta, saj veste, je pa New Orleans izvrsten trg. Znanje vam je, da je v mnogih krajih navada, da so kvadronke za potrebnice."

"Ali bi sedaj še dekleta prodali?" je rekel tujece, medtem je pa svojo desno nogo položil na levo, pepel s cigarete je pa stresl proti vratom. (Dalje prihajajo)

DOPISI.

JAVNO OBŽALOVANJE.

Podpisani član društva "Lilija" št. 95 v Oglesby, Ill., javno obžalujem, da sem delal par dni kot stavkokaz v cementni tovarni. Društvo me je oprostilo kazni pod pogojem, če priobčim to izjavo, da bodo vedeli vsi člani in čitatelji "Prosveta", kako sramoto sem naredil sebi in drugim delavcem. Člani S. N. P. J. pazite, da ne pridete na limanice, kajti delodajalci imajo zelo sladka usta, kadar jim gre trda.

Frank Krnz.

Chicago, Ill.

Marsikdo bo mislil, da tu v Chicagu spimo spanje pravišnega ker se le redko kedo oglasi v kakem listu, temu pa ni tako. Zato sem se jaz namenil napisati nekoliko besedi.

Seveda, o delavskih razmerah ne morem veliko pisati, ker ne skušam sam, sliši se pa, da sedaj se dela še zadosti, samo pritožbe se delavci radi nizkih plač, proti današnji draginji, kar jim prav rad verujem, ker skušam tudi sam.

Ni dolgo kar se je sprofila misel za ustanovitev Narodnega doma. Ideja je v resnici lepa in treba jo je podpirati, samo nekaj mi teži srce, kako bi se doseglo vse to; ako se le nekoliko ozremo na današnje razmere v Chicagu živijo Slovenci, smo nekoliko preveč raztreseni, no, pa to bi se že dalo urediti. Vprašajmo se pa samega sebe tisti, ki se strinjamo z idejo ali tisti ki so jo prinesli na dan, ali smo mi storili svojo dolžnost napram narodu, prej ali jo spočujemo sedaj, ne oziraje se na stranko? Jaz pravim, da ne. Marsikateri slovenski obrtnik, trgovec ali podjetnik bi lahko izhajal, ker je pa danes navezan na tuji narod in mora konkurirati tujenarodnim trgovcem ako hoče izhajati, zatorej, kedor je v resnici za Narodni dom in mu je narod pri srcu, naj zahteva, da bojo njegovi trdo prislušni dolžari, kar največ mogoče ostali med narodom. Takrat bomo lahko stopili pred narod in zahtevali tudi mi njegove narodne dolžnosti, danes pa marsikdo lahko reče: kakor vi z narodom, tako narod z vami. To naj zadostuje enkrat o tem.

Čital sem v listu Prosveta dopis, oziroma članek, ki ga je pisal F. S. T. Pisatelj priporoča dve točki v razpravo, prva, da bi se leposlovnim pisateljem plačevalo za spise, katere bi pošiljali v list Prosveta. Mi ni znano, kje živi dotični pisatelj, kakor tudi njemu ni mogoče znano, da imamo nastavljen v uredništvu 3 (reci tri) urednike in da bi mi še spise plačevali, to se mi zdi preveč razkošno. Moje mnenje je, da bi se ne plačevalo nobenih spisov, ker sem prepričan, da bojo še ti uredniki razpolagali s časom. F. S. T. tudi priporoča, enotnega zastopnika, ali organizatorja. V popotovanju sem pa dobro skušen, zatorej lahko trdim in lahko rečem, da bo popotovalni zastopnik porabil samo za vožnjo in hrano toliko, kar bo skolektal naročnine in za oglase. Da bi se ga še mesečno plačevalo, se mi zdi nepotrebnost, vzrok je ta, ker S. N. P. J. ima okroglo 14.000 članov, vsakega člana je pa dolžnost, da agitira za S. N. P. J. in za list Prosveta, ker so člani sami videli potrebo dnevnika in odglasovali v večino, je sedaj dolžnost agitirati za njega in mu pomagati do boljšega uspeha.

Kakor je razvidno iz zapiskov, nameravata S. N. P. J. in J. S. Zveza postaviti skupno tiskarno. Temu sem bil nasproti že na VI. redni konvenciji S. N. P. J. v Pittsburghu, Pa. in sem še danes. Vzrok je ta, ker podporna organizacija in politična, ne gresta skupaj. V politični se goji preprič in sovražstvo in nasprotno, mora pa vladati v podporni organizaciji, sloga in bratstvo.

In glavna stvar pa je spet denar. Poročano je bilo na VI. redni konvenciji S. N. P. J., da ima J. S. Z. 3.000 za skupno tiskarno, tiskarna bo pa stala okroglo 30.000. No, res lepa ideja J. S. Z., bomo videli kaj bo naredil gl. odbor S. N. P. J.

Članstvu S. N. P. J. pa priporočam, da bolj razmišlja o tem, ali smo se zavezali plačevati že itak visoli assessment z namenom,

da se podpiramo medsebojno v nevarnosti in bolezni, ali pa v svrhu biznisa. Če že hočemo tiskarno, bi bilo boljše, da jo napravi enota sama, kot pa, da bi se pustila za teh par tisoč dolarjev diskreditirati od J. S. Zveze ker J. S. Z. itak ne more nič zgubiti, ta večje breme bo nosilo le članstvo S. N. P. Jednote.

Teh vstic nisem napisal radi skodeželnosti, ali iz sovražstva, napram eni ali drugi organizaciji, ampak z premislekom v dobrobit S. N. P. J. in v probujo njegovega članstva.

H koncu pozdravljam vse članke in članice naše slavne organizacije, S. N. P. Jednote.

John Stonich, čl. št. I. S. N. P. J.

Opomba uredništva.

Bratu Stonichu moramo pojasniti, da v uredništvu Prosvete niso nastavljene tri moči, kot trdi on, ampak dve in pol, kajti tretja oseba dela le polovico časa in dobi valed tega tudi le polovično plačo. Svetovali bi br. Stonichu, naj si dnevnik najprej naroči, in ga pazno pregleda, da bo vedel vsaj koliko gradiva prinese. Koliko moči rabi dnevnik, ako se neče, ali ne more rabiti žkarij, to naj bi br. Stonich vprašal človeka, ki ima kaj pojma o časnikarstvu, kajti "le čevlje sodi naj koptar".

Kar se tiče tiskarne, bi lahko br. Stonich vedel, da je bil glavni upravni odbor S. N. P. J., glasom resolucije, sprejete na 6. redni konvenciji S. N. P. J. dolžan vzeti v pretres stvar ter ni v tem oziru storil nič drugega kot to, kar mu je bilo od konvencije naloženo.

O celi stvari bo odločalo članstvo in ne gl. odbor.

Skidmore, Kans.

Želja zavednega slovenskega delavstva, se je vendar enkrat vresničila, s tem, da je izšel dnevnik Prosveta, kateri se zavzema in bori za delavске pravice. Zasluga za to gre naprednemu članstvu S. N. P. J., katero je že pred zadnjo konvencijo pridno razpravljalo, kaj nam je treba.

Druge najvažnejše stvar v razpravi, bila je glede bolniške podpore. Ta, po mojem mnenju, ni tako dobro izpadla, kot bi bilo treba. Na svetu se porodi dosti mial, pa niso vse dobre. Glavno za kar se je šlo, je bilo, da se odpravi simulacija, ali nova pravila, tudi niso v tem oziru tako vrejana, da bi se prišlo lahko simulaciji v okom, pač pa imajo tisti bolniki, kateri so v resnici bolni, neprimerno več sitnosti in kar je glavno, tudi stroškov in potov, zaradi jednotinega zdravnika. Večina Slovencev živi v malih naselbinah, kamor pridejo le taki zdravniki, ki nimajo posebnih izkušenj. Ljudje to tudi vedo in kadar pride huda bolezen, gre vsak k izkušenemu zdravniku. Ker društvo po navadi izvoli tistega za jedn. zdravnika ki se nahaja v naselbini, mora bolnik tudi k temu iti, ali pa zdravnik k njemu in tako nastanejo dvojni stroški. Da ima mnogo članstva S. N. P. J. podobne skušnje in mišljenje, to potrjujejo iniciativni predlogi.

Jaz vidim eno prvih napak v tem, da so se izdelala nova pravila pred konvencijo. Tisti odbor ki izdelal pravila, ne ve za misli in želje večine članstva, pač pa vedo to delegati, ki se zberejo na konvenciji. Saj navadno vsako društvo vzame pred konvencijo, skozni stara pravila, od točke do točke in potem naročijo delegatu, katere točke naj bi se zboljšale. Če so pa nova pravila že izdelana, predno pride delegat na konvencijo, želje društva navadno nič ne zaležejo, ker tistih točk ni v novih pravilih, katere ima morda od zabeležene, pa navadno kar pokima, kadar se potrjujejo pravila in tako lahko postane večina delegatov, kimovcev. Po mojem mnenju, se na konvenciji nič več časa ne prihrani če se popravljajo nova pravila, kot če bi se popravljala stara. Zato bi bilo dobro, če bi eno ali drugo društvo, v tem oziru vzelo iniciativo, da bi se pravila ne delala prej, kot na konvenciji. Nadalje bi bilo dobro, da sedma konvencija vzame v pretres stara pravila in tam doda nove, boljše točke. Nova pravila imajo mnogo točk, katere bi bilo treba seve popraviti; v tem oziru je pa manj dela, ako se k starim točkam doda nove, kakor pa, da se to popravlja. Ako se ena teh točk samo malo popravi, potem je pa z drugo navskriž in ta-

ko je treba vse popraviti, radi ene.

Ker se sedaj še ne razpravlja zaradi bodočih pravil, ali bodoče konvencije, imamo vseeno odprto pot, da si potom iniciativne in referenduma zboljšamo tiste, kar se v praksi ni pokazalo koristno in praktično. Da je res treba nekaj storiti, pokazujejo številni iniciativni predlogi. Po mojem mnenju, bi bilo dobro, ako bi društva, na sejah razpravljala, kaj je praktično in koristno, potem pa izvolilo pet najbolj zmernih članov društva, da bi ti sestavili pravilen iniciativni predlog, v amisu iniciativnih predlogov, ki so že stavljeni in drugih točk, katere se sedaj niso pokazale praktične in koristne. Torej naprej za izpolnitev S. N. P. J. in nevdružena naprej, za njene koristi.

Anton Jeršin.

Kokomo, Ind.

S tem vam sporočam, da je naše društvo na redni seji 9. julija, bilo soglasno proti predlogu, društva št. 114, "Živila Ilirija," v Roundup, Mont., da bi društva sama izplačevala, prvih 6 mesecev bolniško podporo in od prvih 6 mesecev naprej, pa jednata do enega leta in pol, za kar bi jednata prejela 10c od dolarja, bolniške podpore. Ta sistem so imele vpeljan že nekatere jednote, kar se je izkazalo popolnoma nepraktično. Prepripi so se pojavili v društvi in sledil je odstop posameznih članov in nazadovanje društva. Drugič, če bi se vpeljal ta sistem bilo bi treba tudi vsi denarni prispevkov, od strani članov, ker se je že pokazalo, da je mnogokrat v bolniškem skladu primanjkljaj. Jednota dobi sedaj 65c na 1 dolar bol. podp. in vendar pridejo še naklade, v bolniški sklad. Koliko težje bi društva s 55c izhajala, posebno, ako se pripeti v kateri državi kakšna nalezljiva bolezen. In jednata bi li mogla z 10c izhajati, za nadaljnjih 6 mesecev cele in drugih 6 mesecev polovične bolniške podpore? To ni mogoče in če se dobro preučena, pokaže rezultat, da pride primanjkljaj pri društvi in pri jednoti. Zato apeliram na vsa bratska društva, da predno se izrečejo za ta predlog, dobro privedarijo in preučijo. Je pa naše društvo soglasno podpiralo predloge društev št. 124, št. 204 in društvo št. 100. in ako se ti predlogi vdejavijo, bo naše slavna jednata, zopet dva koraka naprej, v popolnosti svojih pravil. Naše društvo tudi priporoča, da bi bilo umestno če bi bilo v pravih označeno, da so prestopni listi brezplačni, katere točka že itak obstoja a v pravih ni zaznamovana.

Dobro bi bilo tudi, ker je večinoma vse delo pri društvi, v tajniških rokah, da je v pravih označeno, komu bi moral svoj posel izročiti v slušaju, da zbolji, ker do danes ni še tega v pravih. Večkrat pa v takem slučaju nastanejo precejšnje zmešnjave in neprilike.

Društvo "Cvetlica Naprednosti," št. 233, S. N. P. J., prosi da priobčite v našem glasilu Prosveta, društveni sklep.

John King, predsednik, Frank Stular, tajnik, Fr. Miller, blagajnik.

(Društveni pečat.)

Akron, O.

Delavske razmere tukaj niso še preveč slabe. Večinoma imamo tovarne za izdelke iz kavečka (gumija) in te obratujejo noč in dan. Plača in srednje vrste.

Dne 17. julija ponorečil se je tu rojak Frank Zalar, star okoli 54 let. Padel je iz okna drugega nadstropja, ter obležal na mestu mrtve. Tu zapušča žalujočega sina, v stari domovini pa ženo in šest otrok. K društvu ni spadal nobenemu.

Rojaki, tu vidite, da nesreča nikoli ne počiva, torej kateri se niste nikjer zavarovali, vas vabim, da pristopite k društvu "Dolenec," št. 170 S. N. P. J. V slušaju bolezni ali smrti, bo to v pomoč vam, ali pa vsaj vašim dragim.

Člane dr. "Dolenec," št. 170 S. N. P. J. pozivljam tem potom, da se polnoštevilno vdeležijo prihodnje mesečne seje dne 6. avgusta, ker imamo več važnih točk za rešiti.

John Ceglar, tajnik.

Rock Springs, Wyo.

Več časa kot denarja, zatorej hočem poročati v našem dnevniku Prosveta, kako je tukaj na zapa-

du, ker odkar izhaja dnevno, še ni bilo dopisa od tukaj. Naša bolj znana dopisnica sta menda too-busy. Eden se bavi bolj z romani in potnimi črticami, drugi pa ima preobilo posla s preštrevanjem denarja na banki. Kar se tiče dela v tukajšnjem okrožju je različno. Central Coal Co. in Wyoming Coal Co. dela samo po dva, do tri dni v tednu, Union Pacific Coal Co. pa dela vsaki dan, ker ona, tako bi rekel, je kot nek glavlar tukajšnjega okrožja. Ta, kakor sem rekel, dela vsaki dan ali ne ve se, koliko časa bo to trajalo in tudi zaslužek ni kaj prida. Nekateri še zaslužijo nekoliko ali malo jih je. Seveda je zaslužek odvise od prostora, kakoršnega kdo ima.

Posebno imajo tukajšnji premo-garji na piki rov št. 7, tako pripovedujejo, da je tam za hudiče loviti. Posebno ve to oni, kdor tam dela, ali pa da je delal.

Kako da se oni ptiči lovijo, menda ve vsak premo-gar sam.

Končno bi priporočal, da bi Prosveta prišla v vsako slovensko hišo, širom Združenih držav.

Tomaž Čadež.

ZAPOMNITE SI!

Dopis, član-ki, društva na naslanila in vesti in val drugi spili in poročila, ki so tičeje novic, ter sploh vse, kar je v zvezi z uredništvom, naj se pošilja na sledeči naslov:

"PROSVETA".

(Uredniški oddelk),

3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Naročnina, oglaš, spremembe naslovov, pritožbe glede nerednega dobivanja lista, poročila zastopnikov glede naročnin, denar za oglaš in vse druge denarne pošiljave, ter sploh vse, kar je v zvezi z upravljanjem, naj se pa pošilja na sledeči naslov:

"PROSVETA".

(Upravniški oddelk),

3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Aho to storite, tedaj pride vsaka pošiljana stvar takoj v pravo roko brez vsake zamude. Če torej želite, da je povsod točnost, držite se tega!

ROJAKOM NA ZNANJE.

Da mi ne bode zopet kdo očitil, da nisem naznanil velike razprodaje lotov (zemljišč) na "Universal City" v Bridgeville, Pa., in da nisem dal priložnosti za izrabljanje te lepe prilike, zato sem se odločil, da cenjene rojake v Bridgeville in v bližnji okolici obvestim o te mptom dnevnika "Prosveta".

Lotov je razprodanih še veliko in večinoma izgleda, kot da bo naselbina Italijanska. Torej želim, da si Slovenci kaj bolj zavzeli in se naselili tukaj.

Loti so po 40 nog široki in 125 nog dolgi. Cene so od \$240.00 do \$450.00. Prodajam na mesečne obroke brez obresti za eno leto. Kupite si zemljišče (lot) sedaj, na pravite si hišo in plačujete kot st. narino (rent). Če imate povsod bosa, ga vsaj doma ne boste imeli. Več povem če vprašate osebno ali pismeno.

Priporočam se vsem rojakom v tej okolici za vsa notarska poslovanja in za zavarovalnino proti ognju. — Naslov:

FRANK SCURION,

First National Bank Building,

Bridgeville, Pa.

(44-47-50-53)

Ze večkrat je bil provarjen.

H. H. von Schlicku, tovarnarju Bolgarskega Krvnega Čaja, kateri je s stotisoči bolnikov v stalni zvezi, in dobiva dandand cele kupe zahvalnih pisem od onih, katerim je Bolgarski Krvni Čaj prvrnil zdravje, je pisal naš rojak Ivan Losonei 1622 Kogan St., Cincinnati, O. sledeče pismo:

"Prosim vas, pošljite mi še eno škatljo Bolgarskega Krvnega Čaja. Večkrat se mše dal vjeti raznim oglašom, pa sem vseeno sklenil poskušati Bolgarski Krvni Čaj. T neki lekarni sem kupil eno škatljo čaja in sem se takoj prepričal, da vaš oglaš odgovarja resnici.

"Povem tudi, da sem poskusil raznovrstna zdravila, ker imam zelo močno narav, toda po nekaj dneh smo se jaz in moja družina prepričali, da je Bolgarski Krvni Čaj najboljši čistilec želodca".

Eno veliko škatljo Bolgarskega Krvnega Čaja, ki traja za 5 mesecev, pošlje za 1 dolar kamorkoli:

Marvel Products Co.

8 MARVEL BLDG.

PITTSBURGH, PA.

Opomba. Ako želite pošiljate zavarovati, pošljite 10 centov več.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. B. Santa, Ida. Treba bo pre-delati in morda porabimo o pri-liki.

Pozdrav!

J. K. Collinwood, O. Vsak kol-ičak razumen rojak danes ve, ali bi moral vedeti, da kranjakega ali avstrijskega naroda, ali jezika na svetu ni. Lahko se nazivljemo Kranjel, Stajerci, Primorci, Koro-šci, Tržačani, Gorenjci, Dolenjci, Ribničanje Kraševci, ali kakor-

koli že hočemo, toda po narodno-sti smo Slovenci in naš jezik je slovenski, ne pa kranjski, stajerski, krašovski itd. O tem se je že toliko pisalo, da že vsak, količak inteligenten vrbec, o tem čvka in se res ne sploča, da bi to v našem listu še enkrat pogrevali. Ako se še dobijo med vami rojaki, ki hočejo po vsaj sili biti "Kranjci," mesto Slovencev, pustite jim to veselje, pa naj po "kranjako" govorijo, če nočejo po slovensko.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik: John Vogrič, box 214, LaSalle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, b. 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Jofef Kuhelj, 9469 Ewing ave. S. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Telephone Lawndale 4685.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 51st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODESEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.

F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POROČNI ODESEK:

Anton Hraat, 811 95th Ave., New Duluth, Minn.

Anton Peterlin, 6307 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Jože Radišek, 679 box, Smithon, Pa.

Rudolf Pletieršek, 436 box, Bridgeville, Pa.

Albina Hočevar, 18 Beard ave., Detroit, Mich.

UREDNIK "PROSVETA"

Jože Zavertnik, 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

VERHOVNI PRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair ave., Cleveland, Ohio.

Vse denarne zadeve in stvari, ki so tičeje glavnega urada, se imajo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odeska Jože Ambrožiču.

Zadeve preprijljive vsebine predsedniku poročnega odeska, A. Hraatu.

Vse druge stvari, ki imajo stik z "Prosveto", izvemli spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa "Prosveti", 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

VABILO NA VESELICO

katero priredi

Soc. klub št. 13 dne 29 julija, t. l.

dvorani društva "BRATSTVO"

št. 6. S. N. P. J. na Sygan, Pa

Igrala bode izvrstna godba, na pihala iz Thoms Runn.

Začetek veselice ob 7. uri zvečer.

Za mnogoštevilno udeležbo se priporoča

ODESOL

KAKO JE UMRL AVSTRIJSKI PRESTOLONASLEDNIK

CESARJEVIČ RUDOLF?

to nam opisuje velenasnimiva knjiga:

ZIVLJENJE NA AVSTRISKEM DVORU

V Avstriji je prepovedana. Zakaj? Ker je najti v njej vse intimnosti, ki so se dogajale na avstrijskem dvoru. Knjiga je tiskana na najfinjšem papirju, obsega 144 strani ter tri slike na posebnem papirju, cesarice Elizabete, cesarjeviča Rudolfa in nesrečne baronese Vetsere, ljubimka slednjega.

Cena knjige s poštnino vred 75c.

Naročila je nasloviti na:

SLOVENSKA KNJIGARNA, BOX 1811, NEW YORK, N. Y.

Naročite se na dnevnik "PROSVETA"

Najboljši slovenski dnevnik v Zd. državah. List prigaše dnevno dobro, podušljive članke, novice iz starega kraja in Amerike, sploh celega sveta, zanimive romane in sabavno štivo.

Naročnina stane za celo leto \$3.00, pol leta \$1.50 na Zd. države. Za naročnike izven Zd. držav, izveniml Canada, stane za celo leto \$4.50, za pol leta \$2.25. Ravnotako stane za celo leto \$4.50 in pol leta \$2.25 v mestu Chicago in So. Chicago.

Imena, naslove in naročnino pošiljajte na sledeči naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Vse pošilje denarne nakamice — Money Order, bankna draft čake se naj naslovi na "Prosveta" S. N. P. J. Ne rabite osebnih imen!

Naši zastopniki so društveni tajniki.

Vsa nadaljnja pojamila daje drage volje upravljalstvo "Prosvete".

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Izšaje dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne
vrstajo.

Narodnina: Zedinjene države (tuen
China) v Kanadi \$5 na leto, \$1.50 na pol leta
in 75c na tri mesece; Češka in Avstrija
\$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.12 na tri
mesece.

Naslov na vse, kar ima stik s temo:
"PROSVETA"

3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenian National
Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENIAN NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$5 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"

3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Kaj pomeni ta zveza?

V židnjem tednu so kapitalistični dnevniki prinesli dve mali vesti, ki dajo vsakemu Američanu misliti.

1. "Vlada namerava zopet uročiti moč kapitalizmu, da jih ne 'uničijo' po vojni inozemski trgovci in industrijanci in da lahko uspešno nastopijo proti inozemskim trgovskim zvezam."

2. "Vlada je spremenila svoje obnašanje proti posojilu Kitaja, pri katerem je prizadeti pet sil. Pomočniki državni tajnik se pogaja s hišo Morgana, Rockefellerjevo banko in drugimi, čez, da je vladi všeč, če gospodje postanejo delovni v Kitaju."

Iz tega sledi, da imperializem zopet maršira v ameriški republiki in da so bili tisti sanjači, ki so mislili vstavi razvoj ameriškega imperializma in ohraniti kapitalizem v malem.

Razume se, če ameriški imperializem pride pri osvajanju tujih trgov v konflikt z japonskim, angleškim ali katerim drugim imperializmom, ne bodo imperialisti branili svojih interesov, ampak bo poklekano pod orožje ameriško ljudstvo.

Obe vesti potrdita, da ameriška republika postaja imperialistična, četudi je vladno krmilo v rokah demokratov. Imperializem pomeni osvajanje, trgovsko osvajanje, ki vodi do sporov, ki se rešujejo potem z orožjem kot sedaj v Evropi.

To ne more nikogar iznenaditi, ki pozna svojstvo kapitalizma, ki je oče imperializma. Sedanja ameriška vlada dela za kapitalizem, ker je bila izvoljena na podlagi kapitalističnega programa. Ameriška vlada ni samoderžna vlada, temveč jo izvoli ljudstvo. In to ljudstvo je pri zadnjih volitvah v pretežni večini glasovalo za kapitalistični program, ki ga sedaj vlada izvršuje. Kapitalistična vlada pa hodi pot, po kateri se razvija kapitalizem.

Ameriški kapitalizem se sedaj razvija v svetovno silo, v potrtjanjenje celoga sveta, v silo, ki hoče osvojiti svet.

Po vojni bo evropski kapitalizem večalimani oslavljen, polje bo bolj na široko odprto ameriškim kapitalistom. In tega se zavedajo ameriški kapitalisti, zato hočejo biti pripravljeni, ko konča vojna. Po kapitalističnih načelih je to pravilno in logično je, če kapitalistična vlada to izvrši, kar želi ali zahtevajo kapitalisti.

Proti kapitalizmu se da kaj doseči le s socializiranjem človeške družbe. Ali se je kapitalizem tako daleč razvil, da se lahko prične s socializiranjem človeške družbe? Da razvil se je tako daleč, če imajo pri socializiranju človeške družbe opraviti do gotove meje razviti in spolnjen produktivna, razdelivna in prometna sredstva. Danes zadržuje socializiranje človeške družbe v kapitalistično razvitih deželah le ljudstvo, ki išče politično moč kapitalistom, da jo izrabljajo na škodo ljudstva, ki jim je to moč podelilo.

Človeška družba je v kapitalistično razvitih deželah tako daleč, da se lahko prične s socializiranjem, ostane pa lahko tudi še tak, kakršna je: to je, kapitalistična, v kateri evete lakorisanje delavstva. Pot je torej odprta na obe strani: ena vodi v imperializem, druga v socializem.

Nemogoče je zdaj prerokovati, kaj nam prinese ameriški imperializem. Ali jasno je, da se pojavijo presenetljivi dogodki, če bo ameriški imperializem šel svojo o-

svojevalno pot. Kako se stvar razvije, je pa največ odvisno od tega, če bo ameriško delavstvo spoznalo ob pravem času, kam vodi imperialistična pot in bo po tem spoznanju uravnalo svoje delo, da pravočasno izpodreže korenine imperializmu. Če se to ne zgodi, bo vzrastla nova strašna sila nad delavstvom, ki bo njemu naložila silno težko butaro.

In mogoče čas ni več daleč, ko bomo videli orjake v boju, kakršnih svet do danes še ni videl.

Splošne razprave.

NALOGE NAŠEGA DELAVSKEGA NARODA.

(Nadaljevanje)

Med nami je že od nekdaj vdomačena fraza: Ne blatimo dežele, ki nas je sprejela pod svoje okrilje in ki nam daje kruha. Z drugimi besedami se to pravi: Bodimo krotki kot jagnjeta in vzemimo vsako breco za poljub, samo zato da smemo delati v Ameriki! Kdor tako pravi, ta dela nezasišano sramoto našemu narodu. Ali je naš narod živina, ki mora samo garati in nikdar črhnuti, če se delavcu godi krivica? Slovenec je prišel v Ameriko, da bo človek, ne pa mulla ali ponižni hlapec! Mulla trpi in molči — človek se pa požeze za svoje človeške pravice, pa naj bo doma ali v tujini. Ako Amerika daje kruha slovenskemu delavcu, zato pa on dela za svoj kruh in ga pošteno zasluži! Amerika ne daje ničesar zastoj — razen profita.

S kakšno pravico smemo torej tirjati od našega delavstva, da ne sme niti šepniti protivne besede zoper krivične razmere, ki ga ubijajo telesno in duševno? V starem kraju smo bili narod hlapec — ali moramo biti tudi v Ameriki? Res smo prišli semkaj prostovoljno, toda mi dajemo Ameriki vse, kar imamo: svoje produktivne sile, s katerimi pomagamo množiti ameriško bogatstvo in zato smemo po vsi pravici zahtevati, da se z nami postopa kot z ljudmi in da imamo ravnostne pravice kakor drugi narodi ali domaćini, katerih smo deležni. O, seveda — Carnegie, Gary in drugi gospodje te vrste imajo zelo radi take delavce, ki igrajo vlogo mulj; če pa po mnenju dr. Kernu ni gentlemansko, ako govorimo in pišemo proti izkoriščanju po ameriških kapitalistih — če je protiameriško — je po mojem mnenju milijonkrat manj gentlemansko in naravnost zaničevalno, če bi rekli našemu delavcu, da mora z zvezanim jezikom klečeplaziti pred svojimi delodajalci, samo zato ker mu dajejo zaslužek!

Ako hočejo biti slovenski delavci dobri ameriški državljani, morajo poznati dobre in slabe strani Amerike; zlasti morajo spoznati socialne krivice in pomagati, da se odpravijo. Na ta način bodo vršili dobro delo ne le sebi in svojim potomcem, temveč tudi celi republiki, ki mora sloveti na pravičnosti, ako noče propasti.

III.

Dr. Kern je pisal o "narodnih nalogah" v starem kraju. Sicer ni povedal, kakšne so te naloge, toda navsezadnje je vseeno, kakšne so. Slovencev v stari domovini ni bilo še zmiraj pol milijon, tudi po vojni, in če ne bodo mogli sami rešiti svojih nalog, potem jim tudi mi ne moremo pomagati. Saj imajo dovolj sposobnih mož, ki razumejo vsa perea vprašanja tam na dnevnem redu bolj kot mi. Če so pa razmere v Avstriji take, da je tam otekočen vsak korak do napredka, ni to naša krivda in mi ne moremo predurati čisti razmer. Narodno in gospodarsko vprašanje Slovencev v stari domovini je vprašanje vseh narodov v Avstriji in rešiti ga morajo tamošnji narodi sami; Amerika jih ne more reševati. So sicer vprašanja, ki nas seveda zanimajo, kajti s tem se ni rečeno, da bi morali ameriški Slovenci po polnoma pozabiti na Slovencev v starem kraju, ali kaj moremo mi storiti? Jaz na primer želim, da bi bili Slovenci samostojni v Jugoslovanski republiki — ali v Balkanski federativni republiki — v kateri bi vsakakor imeli boljše pogoje za gospodarski in kulturni razvoj — ali to je samo moja in par drugih želja. Kaj jaz vem, če to želi masa Slovencev in ostalih Jugoslovancev v starem kraju? Ako Slovenci hočejo sami sebi dobro in ako hočejo biti še v nadalje hlapec kakšnega monarha in obenem hlapec svojih lastnih tiran-

Zemljevid angleške ofensive severno od reke Somme na Francoskem. Debela črta pomeni staro fronto in pretrgana črta sedanjost fronto od Poirerresa do Guillemona. Čilj Angležev je Bapaume, kjer so važna železniška križišča. Na levi je slika generala Eimena, ki vodi nemško defenzivo med Anoro in Sommo.

čkov — tedaj mora biti tudi ameriškim Slovincem prav. Kadar bomo videli, da se v resnici dviga slovenski narod za svojo samostojnost in da narod v resnici hoče radikalnih izprememb, ki zagotavljajo boljše bodočnost, tedaj je naša dolžnost, da mu pomagamo moralno in kolikor tolikor materialno, kar bo mogoče.

Ameriški Slovenci so že itak imeli cele butare "starokrajskih nalog". Koliko denarja je že šlo iz Amerike za razne kapelice, zvonove (ki jih danes prelivajo v topeve!), cerkvene orgle in druge podobne reči, ki ne prinašajo nobenih koristi. Ali naj nadaljujemo s takimi nalogami? Ali bo to rešilo Slovence?

Ako smo se tukaj naselili, da bomo Amerikanci, in hočemo biti dobri Amerikanci, tedaj se bomo najprej zanimali za Ameriko; zanimiti se moramo za ameriške razmere in skrbeti, da se te razmere izboljšajo tudi nam v prid. Amerika je zdaj prva in potem šele pridejo simpatije in zanimanja za napredna vprašanja v starem kraju. Za nas morajo biti političnih vprašanj v Zedinjenih državah bolj važna, kakor pa politični boji v starem kraju, izvenšaj kadar so ti boji in vprašanja mednarodnega značaja, katerim se ne moremo odtegniti.

Slovenski delavci v Ameriki se bodo slabo amerikanizirali, če bodo vedno gledali v stari kraj in tu kaj pogrevali tamošnje narodnostne in druge prepire, ki nimajo tu nobenega pomena.

Kljub temu, da je med nami še precej avstrijskanstva in par drugih starokrajskih boleznj, vendar opažamo z zadovoljnostjo, da se te bolezni počasi trebiho. Počasi, kajpada — ali le gre. In za to se moramo zopet zahvaliti našim naprednim organizacijam, včevki socialistične klube, ki vršijo do danes najuspešnejše delo amerika nizacije in izobrazbe sploh.

Izobrazba našega delavstva, o kateri se toliko piše in govori, ne more biti delo posameznikov niti posameznih časopisov, ki niso odgovorni nikomur. Za to mora biti organizacija. Individue sicer lahko vplivajo in veliko naredijo, ali brez organizacije za seboj, so izgubljeni in omagajo, preden njihov trud kaj zafefe. Bodočnost človeške družbe je v organizaciji.

Imamo dobre podporne organizacije, jednote in zveze, ki so naš ponos. Naloga teh organizacij je še predvsem humanitarnost, čeprav imajo tudi druga načela. Ali ta naloga je le za gotov čas, kajti prejšnjel bo morala tudi ameriška republika prevzeti te naloge na svoje rame in dajati podporo bolnim in telesno pohabljenim, kakor tudi vdovam in sirotam, ki bodo v potrebi. Če bi torej naše jednote in zveze gojile samo humanitarnost, to je že eksistirale samo zaradi bolniške, poškodninske in posmrtninske podpore, se bi morale razpustiti, kadar ne bodo več imele te naloge. Ali tega ni treba. Podporne organizacije lahko eksistirajo še naprej, dokler se bodo seliti Slovenci v Ameriko, in naj služijo splošni moderni izobrazbi!

Napredne jednote in zveze že danes vršijo nekaj te naloge —

kakor omenjeno — toda lahko bi je vršile še več. Ločeno — ako se ne zedinijo — naj vršilo svojo plemenito nalogo kakor doslej, a skupno bi pa lahko tvorile mogočno izobrazevalno telo, ki bi bilo za naše delavstvo velikanskega pomena. Če se pa zedinijo, kar je iz sreca želeto, je pa toliko boljše tudi za kulturno delo.

Pred nekaj meseci je bil predložen Slovenski narodni podporni jednoti načrt za Jugoslovansko Akademijo, ki je imel ogrode velike izobrazevalne institucije ne samo za Slovence, temveč za vse Jugoslovane v Ameriki, razen Bolgarov. (Dr. Kern ni takrat nč pisal o potrebi izobrazbe!) Načrt je na splošnem glasovanju propadel, in po mojem mnenju je propadel edino zato, ker je šel na referendum poprej, preden je bila večina članstva dobro poučena o celi stvari. Z nami je namreč ta križ, da vsako novo stvar sprejmemo z nezaupnostjo in ji najraje obrnemo hrbet, če preden jo poznamo, pa naj bo še tako dobra.

Ako se torej zavedamo, da je sistematično izobrazevalno delo nemogoče brez organizacije, je nesmiselno, da bi za to ustanavljali še posebno jednoto. Zakaj ne bi poverili to nalogo že obstoječim organizacijam, ki imajo po svojih načelih smisel za kulturno izobrazbo in ki bodo enkrat morale vršiti nekaj takega, kadar odpade njihova sedanja naloga?

(Konec prihodnje sredo).

Piše Gregor Korobač, pl. Gajžla.

Pravil sem vam, že zadnjič, da sem vprašal kapitana Koeniga, naj bi mi v teh pasjih dnevih dal free ride, na submarinki Deutsehland, da pa niti odgovora ni sem dobil. Pisal sem mu nato še enkrat, da njem kak ameriški juninar, ampak pravi avstro-ogerski-nemško-turški patrijot, ki naj manj po trikrat na dan pevam psalme: "Bogohrani, O du mein Oesterreich, Hoch der Kaiser, Pa dišak čok jaša itd." To je pomagalo. V par dneh dobil sem po special delivery, pismo, ki vam ga tu navedem dobesedno:

Grega Korobač, von Gajžla, Esq.
Pošta: Luftšif, dežela Yankeejev.
Hon. Efendi: —
Vaše pismo sem prejel in globo ko me je ganila izjava Vašega patrijotizma. Ravno med Vami Kranjel, ali kakor se hočejo nekteri nazivati, Slovenci, je mnogo takih ko so, prišedli v to deželo, takoj pozabili vse neštivilne dobrote, ktere jim je mati Avstrija delila

(in med kterimi je največja ta, da so smeli iz Amerike denar dobiti in iti v Ameriko), mnogo je takih, ki nečejo več poznati naših himen: Bogohrani, Die Wacht am Rhein in Deutschland ueber Alles, bode, kakor pa ljubke, svetle, avstrijske kronce, s sliko svojega cara; mnogo jih je, kterim je bolj na sreco njih plebejska družina, kot pa blagor presvetle habsburske hiše, ki mora shajati s borimi 15 milijončki na leto in mnogo jih je, ki bolj ljubijo ham in egga, sirloin steak in enake oblike, kot starokrajski močnik in kisló repo. Takim ni za pomagati, ker bogovi so jih udarili s slepoto. Vi niste taki, zato sprejmite moj pangermanski pozdrav! — Obžalujem pa, da Vas seboj na Deutsehland, za enkrat ne morem vzeti, ker ne vem kakšno pokrivalo da vzamete seboj, ali cilindar v dva štuka, ali čepice francoske mode, ali pikelhavbo in turban. Veste, še nisem nič gotov, ali bom, na povratku večerjal, z Žani Bulom v Londonu, z Poneairejem v Parizu, pri kaiserju v Berlinu, pri padišahu v Carigradu, ali — pri morskih volkovih v Atlantiku! Z Messrs. Morskimi Volkovi, smo si precej na roke. Ko smo se, na poti semkaj, vstavili v kopališču Jutland, kjer se v bratski slogi hladi, okoli dva ducata kapitanov nemške in angleške mornarice, videli smo cele kompanije te volčje svojaji, patrolirali okoli. Ko smo jim povedali naše geslo: "Heil und Sieg, die Windischen auf den Strik", pustili so nas do največje nemške ladije, ki je stala lepo pokonec, zagozdena, med dve velikanski pečni. Po mahu, s katerim so bile pečine porastle, mrgolele so školjke, korale in polipi, po jamborih so telovadili raki, veliki kot motovila, iz dimnikov so poganjale gobe, velike, kot srednje vrste ringlšpil in na krovu so plesale vesele morske deklece, oblečene v pomanjkljive, kopalne kostume.

V shrambi za jedila našli smo 12 morskih prešičev, ki so živili naš pristo nemški sauerkraut, s takim apetitom, da nas je vse skominalo. Zalogo muenhnerskega piva, izpraznile so nam požrečne morske krave in kimegajst so nam popili morski polži, ker jih je ščipalo v trebuhu. Samo frankfurterice, ali kakor jih vi imenujete, ase-klobase, ostale so nedotaknjene, menda zato, ker so disale po žimelnih; teh smo se torej polastili mi, ko smo videli, da so takorekoč nobodys klobase. Ko gremo mimo kapitanove kabine, se vrata odpro in ven se privali postavna oseba z pikelhavbo in velikanskimi brkami. Himmel! pravim, to je pa sam kajzer, ki je prišel obiskat svojo podvodno floto. Moške, hitro v vrsto, da mu morem dati raport. Ko se drenjamo v vrsto, namišljeni kajzer zine, kot bi hotel kaj povedati in po zobeh spoznam, da je to pravi moraki volk, ki se je polastil kapitanove kabine in njegove pikelhavbe. Kameradi! zakričim na vse grlo, lauffrit na

submarinko in proti Baltimore, za volčji brlog ni nič kaj varen in priazen. Pa res, uvrli smo jo proti U. S. A., za nami pa cel regiment morskih volkov. Tu so potem požrli nekaj mehkužnih Yankeejev, kteri so jim gotovo bolj tekneli, kot trde nemške kosti. — Vidite, ekselencia Korobač von Gajžla, taki in še bolj čudni so doživljaji podmorskega potovanja in zato je boljše, da za enkrat še ostanete v svojem luftšifu. Povdariti pa moram še enkrat, da me je Vaša vdanost do presvetle habsburske, hohenzolernške in sultanove dinastije, globoko ganila in priporočiti Vas hočem za najvišje odklikovanje. Prosim samo, da mi nemudoma sporočite, ali Vam je ljubši red Marije Rezijske, železni križec, ali najvišje turško odklikovanje, trije konjski repovi. Hochachtungsvoll

Koenig."

Po prejemu tega pisma, bil sem tako ekscitiran, da sem spustil va-jeti mojega luftšifa in samo premišljeval, da li naj si zvolim red Mice-Reze, ali bi se dal križati z železnim križcem, ali bi si zbral tri turške konjske repove. Po dolgem študiranju, odločil sem se za konjske repove, ker isti bi se mojemu zrakovu imenitno podali. Ko pogledam, kam je luftšif priplul z menoj, v tem premišljevanju, spoznam, da plovem nad glavnim mestom Pennsylvanije Harrisburgom. V žarkih zahajajočega solca, se je krasno bleščala kupola državne hiše, pred hišo pa je mrgoleto ljudstva. Namerim moj šternkukar in naravnam moj brezžični telefon za poslušanje. Bili so tam pred državno hišo ebrani delegati Christian Endeavor, ki so se pripravljali, da se dajo slikati. Kar nastane silno razburjenje med krepostnimi delegati. "Kaj", zakriči eden, "tukajle naj se damo slikati, poleg teh nesramnih, golih žensk!" "Kakih žensk?" se začudi fotograf. "Vidiš jih tamle", pravi ta in pokaže na umetne marmornate kipe pred držav. hišo. "To so vendar mrtvi kipi, ne ženske in družega primernege prostora za slikati ni v bližini", ugovarja fotograf. "Pa jih oblecite", zori zbor krepostnih kristjanov. In zgodilo se je. Nektare so ogrnili s indijanskimi plahtami, druge so zavili v nunske halje in ostale oblekli v kočmajke, zapete do vratu (in pomislite, v taki vročini!) Vsekaror, morala je bila rešena in kristjani so se dali z mirno vestjo slikati. So pa že v Pennsylvaniji vse bolj moralni, kot pri nas v Illinoisi. Oni dan smo se slikali na Potokarjevem vrtu v Lyons, s pravo živo honest to godnes, kravo v ozadju, ki je promenirala tam, v obleki, kakoršno ji je bog dal. Ampak, če še kdaj pride do kaj takega, oblekli bomo Mrs. Kravo v modere, čilko in kočmajko, ali pa ji privezali vsaj predpasnik, če bo hotela biti z nami na sliki.

Korobač von Gajžla.

Iz slovenskih naselbin.

Iz Elkhart, Ind. nam piše rojak J. Strmec, da je tam v okolici vsa trava strupena in svari rojake naj ne posedajo ali polegajo po travi. Baje se je pred kratkim tam na ta način zastrupil Slovenec L. Pucelj, ki se ima le takojšnji zdravniški pomoči zahvaliti, da je še okrevaj.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA išče zastopnika za "Prosveto".

Kdor hoče stalno potovati po svoji državi ali v širšem krogu za dnevniki "Prosveta", nabirati naročnine in oglase, naj se javi takoj na upravništvo "Prosvete" za pogoje.

Zdaj je čas za pridobivanje naročnikov med člani jednote in sečlani. Rojaki se zanimajo za dnevniki, za delavski dnevnik, in zato ne bodo imeli zastopniki posebne- ga truda, samo če se količjak po-brigajo.

Kdor hoče zraven še organizirati nova društva za našo jednoto, dobi posebno nagrado. Torej na delo! Polje je široko!

Naslov za ponudbe:
"PROSVETA"
(Upravniški oddelak)
3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Evropska vojna, mehiške in inozemske vesti.

(Nadaljevanje iz prejšnjega)

polne tako divji. General Bell je obljubil, da bo preiskal to afero.

900 milijardev popadalo na marš valed vročine in vsi so iz Chicago.

Nekje v Texasu, 25. jul. — Prva brigada illinojske infanterije je izgubila večer približno 900 mož prvega, drugega in sedmega regimenta, večidel iz Chicago, ki so na maršu popadali valed vročine in obležali v jarkih ob cesti. Nekaj se jih je že opomoglo, da so lahko nadaljevali marširanje, toda ogromna večina onemogelih milijardev leži danes v bolnišnicah.

Italijanski poročilo.

Rim, 25. jul. — Med dolinami Stelvio in Lagrina se vrše skrajno hudi artilerijski boji. Naši napačijo na goro Cimone so nam pripadli nadalje vazehe. V nedeljo smo osvojili sovražne zakope prav pod vrhom gore. Na planjavi Sette Commo smo odbili dva sovražna napada z veliki izgubami za sovražnika. Mad Cismone in Avissio smo dovršili okupacijo dolin gornji Trevignol in San Pellegrino z osvojitvijo gore Stradone in novih pozicij na pobočju Cima di Boeche. Artilerijski dvoboj v dravski dolini na Koroškem se nadaljuje. V gornji Felli in na gori Nero nadaljuje sovražna artilerija s hudim bombardementom.

Nadaljeje poročilo o drsnem francoskem letalcu čez Nemčijo.

Pariz, 25. jul. — Uradno poročilo o ponesrečenem ali kljub temu interesantnem poletu iz Francije v Rusijo se glasi:

20. junija ob polu desetih zvečer se je podal podlajtnant A. Marchal na svojo zračno pot. Dvigul se je v Nieuportu z monoplanom posebne vrste in naložil je odvoj potrebščine za 14 ur. Njegov namen je bil leteti čez Nemčijo, spustiti proklamacije na Berlin in nadaljevati polet v Rusijo. To se mu je posrečilo, dokler ni prišel drugo jutro ob polu devetih nad rusko Polsko blizu Cholma, kjer se je moral spustiti na tla, da popravi stroj. Bil je takoj vjet.

Proklamacija, katero je Marchal metal na Berlin, je začela slediti besedami: "Mi bi lahko bombardirali odprto mesto Berlin in s tem pobili mnogo žena in nedolžnih otrok, ali mi se zadovoljujemo s sledečo proklamacijo itd."

Ko so vjeli Marchala, so ga internirali v Salzerbachu, od koder je poslal dopisnico v Francijo. Pisal je:

"Bil sem vjet 21. junija ob osemih zjutraj v Cholmu na Poljskem. Avstrijski častniki mi niso verjeli, da sem res prišel iz Francije, ali ko so videli dokaze, so se pohvalno izrazili o mojem činu. Bila je majhna pomanjkljivost pri motorju, da sem moral na tla. Ravno ko sem stvar popravil in se mislil dvigniti v zrak, so me zagledali in vjeli. Lahko si mislite, kako sem bil poparjen."

Casement bo obojen 3. avgusta.

London, 25. jul. — "Daily Mail" poroča, da bo Sir Roger Casement obojen 3. avgusta na dvorščini je-tuščice v Pentonville. Edino kralj ga še more rešiti smrti. Najvišje sodišče je zavrglo Casementov priziv.

Iz Rima poročajo, da se je za vzel papež za Casementa in je apeliral na angleško vlado potom britanskega poslanika v Vatikanu, da bi bil pomiloščen.

2250 milijonov za vojno.

London, 25. jul. — Niža zbornica je večer dobila predlogo za največji vojni kredit \$2.250.000.000, kar jih je bilo doslej odobrenih. Obenem je vojni minister Lloyd-George zagotavljal zbornico, da je zmaga zaveznikov zagotovljena. Od te svote je namenila vlada 785 milijonov kot posojilo svojim zaveznikom.

Anglija porabi vsak dan 30 milijonov za vojno in vsega skupaj od začetka vojne pa do danes je potrošila 14 milijard in 160 milijonov dolarjev.

Mehikanci protestirajo.

El Paso, 25. jul. — General Francisco Gonzales, poveljnik garnizije v Juarezu, je poslal protest generalu Bellu v Fort Blissu zoper početje milicijarjev devete massachusettske infanterije. Gonzales pravi, da so milicijari prekršili mejo in brez vsake pravice streljali v hiše Mehikancev. To se je zgodilo nekaj milj južno od El. Pasa. Obenem je Gonzales namignil, da bi bilo dobro, da se milicijari, ki stradijo gotove točke ob meji, nadomestijo s regularnimi zveznimi vojaki, ki

Anglija svoje odredbe preklicuje v treh mesecih, ki so bile pomane pod "orders of council". Anglija je odgovorila negativno in med ameriškim ljudstvom je zavladalo mnenje, da Anglija hoče vojno z Združenimi državami.

Dne 16. maja 1811 je ameriška fregata "President" srečala ob izlivu reke Delaware tujo ladjo. Noč je bila temna in ko je komodor Rodgers vprašal, kdo je, je dobil za odgovor strel iz topa. Ameriška fregata je na ta pozdrav odgovorila s celo stranjo. Po dvanajset minut trajajočem boju je bila tuja ladja nesposobna za nadaljevanje boja in odgovorila je, da je angleška vojna šalupa "Little Belt", ki je hudo poškodovana in ima dva in trideset mrtvih in ranjenih na krovu. Ameriška fregata je bila malo poškodovana in imela je enega ranjenca. Poveljnika ladij sta poročala vladni nam protivojke.

Med Američani je vest o praski na morju povzročila zadovoljnost, ker so smatrali dogodek kot vračilo za žaljenje, ki ga je storila angleška fregata "Leonard" ameriški fregati Chesapeake.

Indijanci na severozapadu so zopet postali nadležni in sodili so, da Angleži v Kanadi ščuvajo Indijance. Tecumseh, glavar rođa Shawnee, je skušal pridobiti vse Indijance za odločen udarec proti Američanom. Šel je od rodu do rodu od Velikih jezer pa doli do Mehikanskega zaliva in nagovarjal Indijance, naj primejo za bojno sekuro. Pri tem ga je podpiral njegov brat in "prerok" Elskavata, ki je z glumaškimi sredstvi vplival na mišljenje Indijancev.

Zvezna vlada se je odločila, da zgrabi Indijance, še preden izvedejo svoj načrt. V jeseni leta 1811 so odposlali generalmajorja W. H. Harrisona, ki je bil governor indijanskega teritorija, da se bojuje z Indijanci, ki so se klatili ob reki Wabash. S sabo je imel oddelek milice iz Kentuckija in en polk stalne armade. Dne 6. novembra je Harrison dospel do Tippecanoe, kjer je bilo največje indijansko taborišče, v katerem je bival tudi indijanski prerok. Ekavatana je takoj odposlal v tabor Američanov več odličnih indijanskih glavarjev, ki so obljubili pokorščino in povedali, da pride prihodnji dan v tabor tudi prerok, da prično prijateljska pogajanja.

General je sumil, da bodo Indijanci poneli napadli tabor in zapovedal je, da morajo počivati s puško v roki. V noči 7. novembra so Indijanci res napadli tabor, a sprejela jih je strahovita salva. Po večurnem boju so bili Indijanci popolnoma premagani. Američani so požgali taborišče "preroka" in zgradili več obrambnih fort. Indijanci na severozapadu so vsled poraza mirovali, a v ljudstvu je pa oživila želja po vojni z Anglijo.

Vsled resne situacije je predsednik s posebno proklamacijo sklical kongres k zasedanju še pred časom. Dvanajsti kongres je prišel zborovati 4. novembra 1811. V obeh zbornicah je imela vlada veliko večino za sabo in splošno razpoloženje kongresa je bilo za vojno z Anglijo.

Pod tem vplivom je kongres sklenil, da se regularna armada poviša na dvanajset tisoč mož in da se uporabi milico kjerkoli tako zahtevajo razmere. Bojne ladje so popravili in takoj pričeli graditi nove. Ob tem času je stalna armada štela le tri tisoč mož, brodogradnje pa komaj dvanajset fregat in vojnih šalup in kakšnih sto in petdeset topničark, ki so bile za varstvo pristanišč. Pri tretjem ljudskem štetju v letu 1810 je bilo v Združenih državah 7.239.903 prebivalcev.

V teku zime je prišla vlada na sled, da agentje Velike Britanije rujejo v novoangleških državah z namenom, da povzročijo odpad od Unije. Stvar je prišla pred kongres, ki je imenoval odbor, da preišče spletke angleške vlade. Odbor je poročal, da so razkritja v poslanici predsednika zadosten dokaz, da hoče britanska vlada z njenim rovanjem razdružiti državljane in osrečiti Združene države s krvavo državljansko vojno.

Sredi teh zapletljivih in homatijskih 8. aprila 1812 Louisiana sprejeta kot država v Unijo. Kmalu za tem so organizirali del Louisiane, ki so ga kupili kot teritorij Missouri.

Dne 20. aprila 1805 je umrl George Clinton, podpredsednik in njegovo mesto je prevzel predsednik senata William H. Crawford iz Georgije.

Odlomki iz zgodovine Združenih držav.

Pe ramih virih sestavi J. Z.

(Nadaljevanje)

Spomladi 1810 je izdal Napoleon ukaz, da se zaseže vsako ameriško ladjo, ki pripluje v francosko luko. Ukaz je bil skozi šest tednov tajen, da postane čim več ameriških ladij žrtev tega ukaza. Prvo vest o tem ukazu je dobila ameriška vlada, ko je izvedela, da je bilo sto dva in trideset ameriških ladij zaseženih v francoskih lukah. Kmalu na to so ladje z blagom prodali in tako podprli francosko državno blagajno za osem milijonov dolarjev. Vlada je protestirala proti temu početju, a zaman, dokler ni Napoleona denarna stiska prisilila na pošteno pot.

Sredi leta 1810 je dobil ameriški poslanik v Parizu obvestilo, da so preklicane Napoleonove naredbe in da prenehajo s prvim novembrom 1810. Predsednik je nato izdal proklamacijo, da prenehajo trgovska prepoved za Francijo z istim dnem, ostane pa še v veljavi za Anglijo, izvezemli še

Dne 30. maja 1812 je angleški poslanik v Washingtonu izročil ameriški vladi odgovor angleške vlade na zahtevo Amerike. Ultimatum je predsednik 1. junija predložil kongresu in mu dodal poslanico, v kateri je naštel vse nasilnosti Anglije napram Združenim državam, in iz katerih je bilo razvideti, da hoče Velika Britanija uničiti ameriško trgovino na morju. Kongres se je več dni posvetoval o stvari in je dne 18. junija 1812 napovedal vojno Angliji. Drugi dan dne 19. junija so napovedali obljavi. Kongres je dal predsedniku pravico, da sme sprejeti v regularno armado pet in dvanajset tisoč mož, poklicati pod orožje petdeset tisoč prostovoljcev in pomnožiti milico na sto tisoč mož. Vrhovni poveljnik nad armado je postal general Henry Dearborn iz Massachusettsa.

Proti vojni je bila močna opozicija v kongresu in nekateri kongresniki so bili ozlovoljeni, ker se je vojna napovedala le Angliji. Trčili so, da je Francija dala ravnotoliko povodov za vojno, a da se o teh molči. Naziranje je bilo pravilno, ali Združene države niso mogle obema hkratu napovedati vojne in večina je odločila, da se napove vojno glavnemu krivicu — Angliji.

Kmalu po napovedi vojne je skušala Anglija napraviti konec sporom s pogajanjem. V septembru 1812 je admiral Warren, poveljnik angleškega brodogradnje v Halifaxu, pisal državnemu tajniku Jamesu Monroe, da ga je vlada pooblastila prirediti pogajanja na podlagi preklica naredb, poznanih pod imenom "orders in council". Državni tajnik je odgovoril, da je predsednik pripravljen skleniti premirje, ako ima admiral Warren moč in voljo, da se odpravi zasedanje in preiskavanje ameriških ladij in izsiljevanje ameriških mornarjev z ameriških ladij, ker skušnja uči, da je nemogoče trajen mir med obema narodoma, dokler niso rešena ta vprašanja. Admiral Warren ni bil pooblaščen, da rešuje ta vprašanja in tako je bil razgovor kmalu končan.

Nekateri so smatrali, da je predsednik v zmoti, ker je odklonil predloge Anglije. John Randolph je menil, da se lahko vsa vprašanja rešijo potom dogovora izvezto je le vprašanje ki se tiče britskih podložnikov, ki so postali ameriški državljani. Dejal je, da Anglija ne bo nikdar v to privolila. Njegovo naziranje je bilo deloma pravilno, ker je Francija preklicala svoje dekrete in Anglija pa "orders in council". Edini vzrok za vojno je obstajal še v tem, da je Anglija

silila mornarje z ameriških ladij v angleško mornarico. Ta ko se je vojna razvila v boj za osebno svobodo ameriških mornarjev.

Ameriško brodogradje je bilo šibko in mu je bilo nemogoče kaj podvzeti proti oddaljeni Angliji in zato so se odločili za invazijo v Kanado in da poleg škodijo angleški trgovini na morju, kolikor je le mogoče.

V jeseni leta 1812 je bil Madison zopet izvoljen predsednikom z veliko večino. Elbridge Gerry iz Connecticuta je bil izvoljen podpredsednikom. Dne 4. marca 1813 ukaž mesecev po vojni, je James Madison nastopil svoj drugi predsedniški termin.

Ob izbruhu vojne so bile ameriške čete takole razpostavljene ob kanadski meji: General Dearborn, vrhovni general, je bil na desnem ali vzhodnem krilu, general Stephen Van Rensselaer pa je zapovedoval aredišču in levem krilu je zapovedoval general William Hull, tedanji governor michiganskega ozemlja. Generali so imeli nalogo, da operirajo vzajemno, njih cilj je pa bil Montreal.

V začetku julija je general Hull, ki je služil že v ameriški revoluciji, sbral dva tisoč mož v Detroitu. Njegova postojanka je bila izpostavljena velikim nevarnostim, ker je Detroit v tistem času ločila od drugih naselbin dve sto milj obsegajoča kuma. Skušal je vladi dopovedati, da potrebuje

najmanj tri tisoč mož, da si osigura gospodstvo nad jezerom Erie, preden se ga polaste Angleži. Njegove besede niso našle razumevanja in zanašati se je moral le na četo, ki jo je imel zbrano v Detroitu.

Komaj je bila vojna napovedana, so angleški poveljniki zasedli ob meji vse važne postojanke. Še manj kot v enem mesecu je bila forta Mackinaw v njih rokah. Hullova postojanka v Detroitu je bila obkoljena in odrezana od prometa z drugimi državami. Hull je utrdil svojo postojanko in skušal obdržati zvezo za svojimi hrbtni odprto. Mejem so Angleži zbirali močno armado v forti Malden in Kanadi, nasproti Detroitu. Ta armadni zbor je bil pod poveljništvom generala Brocha, guvernerja Gornje Kanade. Angleški agenti so bili na delu med severozapadnimi Indijanci in jih ščevali proti Američanom z velikim uspehom. Brock je na kanadski strani postavil baterije in zahteval, naj se Hull poda. Hull je zahtevo odklonil. Brock je na to s svojimi četami šel prek reke in jih razvrstil kakšne tri milje od mesta. Ko so se Angleži bližali forti, je nad forto zaplapolala bela zastava. Angleži so se čudili temu pojavu in angleški oficir je odjezdil, da poizve, kaj pomeni bela zastava. Povedali so mu, da je znamenje za pogajanje. Proti koncu dneva se je podala posadka z vsem vojnim materialom.

(Dolge prihodnji)

Nervozni ljudje

nam bodo hvaležni, ako jim naznamo, da se jim bo zdravje čudovito zboljšalo in živčevje pokrepilo — ako uživajo

SEVERA'S NERVOTON

(Severov Nervoton) takoj na prvi prikaz živčne napetosti. To zdravilo je bilo že popolnoma preiskavano ter je izkazalo svojo vrednost pri zdravljenju živčnih nepravil. Donaka hitro ojačajo v človeških

DUŠEVNE POTRTOSTI, NESPREČNOSTI, ALI INERCIJE, ŽIVČNE ONEMOGLOSTI, HISTERIJE ALI NERVOZNOSTI.

Cena \$1.00

Pišite po naš cirkular: "SEVEROV NERVOTON. — Kdaj in kako ga rabiti. Razpošiljamo ga zastonj.

Severov Nervoton pripravljajo v lekarnah vseh evropskih. Zahtevajte Severov Nervoton. Omenite ime Severa ter se s tem olajšate namestitev. Ako ne morete dobiti Severovega Nervotona v vaši okolici, naročite jih od nas. Nalozite

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa.

Boj za življenje.

V LEKARNAH

CENA \$1.00

Boj za življenje, ostrejši vsak dan, je škodljiv, ako ne pogubonosni, mnogim ljudem, ki poobjajo nase, postanejo brebržni in zanemarijo svoje telo in zdravje. Posledica takega življenja je, da je človek popolnoma izčrpan. Temu potem sledijo nerednosti prebavljanja, duševna potrtost in fizična onemoglost. Človek v takem položaju si mora takoj pomagati in pravilno je, da brez odloga uživa

TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO

To sredstvo spravi v pravi tir in gibanje prebavljanje organe, ki opazajo vlad prenapetega dela ali iz drugih razlogov, z rednim čiščenjem nečistoče iz droba; s tem

izboljša apetit, regulira prebavnost, prepreči slabost, odpravi sapko in pokrepča telo.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino regulira delo prebavilnih organov. Uživate to vino, kadar občutite

izgubo apetita, slabost po jedi, napenjanje črev, omrd in ut, nočlet jask, kolike in krče, sapko, ohladiet, nervoznost, in telosna slabost.

To vino vam zagotovi pokrepčevalno spanje in moč, da lahko opravljate svoje delo vsak dan.

Stari ljudje bi morali imeti to zanesljivo sredstvo vedno v hiši za redno uživanje. Ženske, ki trpe na glavobolu in na drugih nepravilnih, bi morale poskusiti Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

Proti revmatizmu, bolečinam v križu, nealgiji, otečenim udom in otrplim zgibom se poslužite Trinerjevega linimenta. Mišice, oslabilene vsled dela, je treba dgrniti s Trinerjevim linimentom. Cena 25c in 50c v lekarnah. Po pošti 35c in 60c.

Jos. Triner

IZDELOVATELJ

1332-39 So. ASHLAND AVE.

CHICAGO, ILLINOIS.

IZ GLAVNEGA URADA.

IZREDNI ASSESSMENT.

Vaš deficit v bolnišniški skladu, ki je razviden iz zadnjega računa, je po sklepu gl. upravnega odbora razpisan izredni assessment za bolniški sklad po 25 centov za vsak dolar dnevne zavarovalnine za mesec avgust in september.

IZJAVA GLEDNE STAVKO-KAZOV.

Na mnoga pisma, ki prihajajo iz štrajkarskega okrožja Minnesote ne moremo odgovorjati posameznikom, ker jih je preveč in se zahteva različnih pojasnil.

Na vsa vprašanja in grožnje enkrat za vselej pojasnimo, da gl. odboru je nemogoče spremeniti točke pravil, ki se bavijo o člani, ki delajo ob času štrajka. Konvencija je sprejela pravila, kakoršna so, in če niso komu ugajala je bila njegova dolžnost takoj odstopiti.

Vaškega, kdor dela ob času štrajka, zadene kazni v smislu pravil stran 89., XIV. Člen, "Izobčenje", kar naj društva upoštevajo.

Nam ni znano, kdo krši pravila in dela med štrajkom, in kdo ne, zato je to stvar društva, da s takimi postopa v smislu pravil.

Na grožnje se gl. odbor ne oziira; za njega veljajo pravila kot za druge člane in mora skrbeti, da se upoštevajo, pa naj stane kar hoče.

Seja gl. upravnega odbora 28. junija 1916.

Navzoči: Kuhelj, Verdebar, Zavertnik, Terbovec, Molek in upravitelj Godina. Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Br. Zavertnik poroča: Za dnevnik "Prosveta" je vse pripravljeno in list izide 1. julija, kakor je bilo sklenjeno. B. Podlesnik se je obrnil na uredništvo glede zastopništva. Umetnost bi bilo, da te stvari glede zastopnikov reši upravni odbor ali pa prihodnja seja, ko bodo tudi nadzorniki navzoči. Sklenjeno, da se o tem razpravi na bodoči seji z nadzornim odborom vred.

Br. Godina poroča: Preskrbel sem vse podatke glede tiskarne. Skupna seja se naj vrši 29. junija, ker to je že edini prost dan pred kongresom J. S. Z. Sklenjeno, da se skliče seja za ta dan. — Dalje poroča br. Godina, da ima veliko dela pri razdeljevanju naslovov za dnevnik in za tedensko številko. Nekdo mu mora pomagati saj pol dneva, drugače ne bodo naslovi pripravljeni, preden izide dnevnik. Sklenjeno, da si najme pomoč za pol dneva, kjer jo dobi.

Br. Verdebar poroča: J. S. D. T. D. se priporoča za oglas jednote v prihodnjem "Družinskem Koledarju". Sklenjeno, da se dovoli oglas za celo stran.

Dr. Kern pošilja popravek k zadnjemu zapisniku nagrad, da je on pisal: "Operacija za kilo ni absolutno potrebna za ohranitev življenja."

Štev. 228, Ringo, Kans.—Louis Skrbinec je stopil v jednoto 2. dec. 1906 in prejel za operacijo \$211.00. Enkrat pozneje je bil pasivni član. Nato je ponovno pristopil 8. nov. 1914 k števil. 92 in nato je prestopil k števil. 228 in zvišal zavarovalnino za \$1000 in bolniško podporo na \$3. V novi prošnji k števil. 92 je izjavil, da ni bil nikoli operiran. Njegova stara polica se je glasila za \$389.00. Sklenjeno, da se mu odšteje \$211 od posmrtnine, ker je zamolčal operacijo.

Štev. 126, Cleveland, O.—Društvo ponovno zahteva izplačilo za operacijo bratov Tony Ostaneka in John Zalaznika, ki sta bila operirana na kili. Zdravnik izjavlja v obeh slučajih, da operacija ni bila nevarna življenju. Sklenjeno, da se na podlagi teh izjav ne izplača operacijska podpora.

Insurance Dept. v Coloradu pisмено vprašuje, kaj dela naša jednota s člani, ki bi šli v vojno. — Gl. tajnik naj odgovori, kaj govore v takem slučaju naša pravila in obenem se ta stvar razglasi v "Prosveti".

Štev. 140, Brooklyn, N. Y.—Br. Kramarič je obiskal J. Oblaka v Manville, pa ga ni mogel najti. Videl je njegovega zdravnika v Summerville, kateri je Oblaka enkrat pregledal. Pošilja račun za

mude časa in vožnje v znesku \$7.55.

Štev. 5, Cleveland, O.—Društveni tajnik piše, da je br. Peterlin, gl. porotnik, izjavil, da ne bo posloval toliko časa, dokler ne pokaže njegova suspenzija, katero si je naložil sam. Odgovarjal ne bo na nobeno pismo.

Iz St. Louisa, Mo., piše Fr. Zvanut, zakaj ni izplačana nakaznica njegove žene. Imela je nereden porod in bila bolna 36 dni; dobila pa je \$10 porodne podpore. — V smislu pravil se ne plača več.

Štev. 2, LaSalle, Ill.—Bivši br. M. Peklar je v bedi in ima pravico do izredne podpore. Se mu nakaze \$15.

Štev. 105, Indianapolis, Ind.—Br. Fr. Medveč je dobil \$40 podporo namesto \$47, kakor sta se glasili njegovi dve nakaznici. Sklenjeno s 3 glasovi proti dvema (podpredsednikov glas je odločil) da v smislu pravil se ne more nakazati več kot za 40 dni obnem.

Štev. 238, Mansfield, O.—Jos. Kak se je poškodoval v januarju t. l. na levi roki v tovarni. Poslal je fotografsko sliko, iz katere je razvidno, da se prsti še drže dlani, čeprav so zelo pokvečeni. — Stvar se odloži za letno sejo.

Štev. 225, Edison, Kans.—Br. J. Simončič je bil operiran v nosu in društvo zahteva operacijsko podporo. Zdravnik izjavlja, da je bila operacija potrebna zaradi kroničnega vnetja mandeljnov (chronic tonsillitis).

Štev. 91, Red Lodge, Mont.—Br. M. Čučak ima nakaznico za \$130; zavarovan za \$3 dnevne podpore. Se je odstranil v kraj, kjer ni društva in brez dovoljenja zdravnika. Podpora so izplača, ker mu je naložilo društvo, da gre v drugi kraj.

Štev. 145, Cliff Mine, Pa.—Sest. J. Vidmar ima krčne žile na nogi in zdravnik navaja enkrat bolno nogo, a drugič nosečnost. Nakaznica se glasi za \$62. Sklenjeno, da se odkloni podpora, ker so krčne žile vsekakor nastale valed nosečnosti.

Štev. 35, Chicopee, Kans.—Br. Štefan Canjar pošilja priziv na drugo instanco proti razsodbi društvenega porotnega odbora. Društvo ga je namreč po porotnem odboru kaznovalo za pet dni podpore, ker ga ni noben obiskovalec dobil doma ob času bolezn.

— Sklenjeno, da se odobri sklep društva.

Br. Kuhelj zaključil sejo.

Jos. Kuhelj, podpredsednik.

Ivan Molek, zapisnikar.

Spremembe pri krajevnih društvih meseca junija — 1916.

Triglav, števil. 2. Novo pristopila: Alojzija Vogrlec, c. 23441.

Adrija, števil. 3. Umrl: Joseph Brice, c. 1825.

Bratstvo, števil. 4. Izobčen: John Šrama, c. 4308.

Naprej, števil. 5. Izobčen: Alois Štrava, c. 12231, Frank Ginlati, c. 7679, Frank Hočvar, c. 3378, Frank Zajc, c. 10885, Martin Poljanec, c. 10862, Niek Romich, c. 11326, Anton Nahtigal, c. 11725. Novo pristopila: Frank Jerič, c. 23442, Victor Intihar, c. 23443, Paul Znidaršič, c. 23444.

Delavec, števil. 8. Izobčena: Karolina Oberman, c. 21223.

Bratstvo Naprej, števil. 9. Izobčen: Joseph Ransak, c. 15789. Odstopila: Joseph Lubej, c. 15270.

Trdnjava, števil. 10. Novo pristopila: Joseph Boznar, c. 23445.

Edinost, števil. 12. Novo pristopila: Anton Drobniček, c. 23446.

Edinost, števil. 13. Novo pristopila: Joseph Rait, c. 23447, John Agnich, c. 23448, Frank Spelich, c. 23449, Frank Mushell, c. 23450, John Vovko, c. 23451, Tereziya Lavtar, c. 23452.

Sloga, števil. 14. Novo pristopila: Anton Tegel, c. 23453, Frank Mivšek, c. 23454, Frank Smrtinik, c. 23455.

Sloga, števil. 16. Izobčen: Alois Cetelj, c. 17856.

Bled, števil. 17. Novo pristopila: Frank Kocjan, c. 23456, Joseph Filipčič, c. 23457.

Orel, števil. 19. Umrl: Jacob Rutar, c. 3178.

Sokol, števil. 20. Novo pristopila: John Deskoft, c. 23458, Ivan Petroff, c. 23459, George Simonoff, c. 23460, George Kristoff, c. 23461.

Orel, števil. 21. Novo pristopila: Anna Okleč, c. 23462.

Novi Dom, števil. 28. Izobčen: Toma Pavlovich, c. 21859.

Domovina, števil. 29. Novo pristopila: Thomas Kumac, c. 23465.

Sava, števil. 32. Izobčen: Frank Podbevar, c. 15300.

Zveza, števil. 36. Izobčen: Fran Plut, c. 20619. Novo pristopila: Matz Miklauc, c. 23470.

Ilirija, števil. 38. Novo pristopila: Alois Luzar, c. 23472, Neža Penca, c. 23471, August Zura, c. 23473, Joseph Skufca, c. 23474.

Narodni Vitez, števil. 39. Izobčen: Frank Suhadolnik, c. 22939, Anton Filipčič, c. 22415. Novo pristopila: Stefan Redenšek, c. 23475.

Slovenija, števil. 41. Novo pristopila: John Juvan, c. 23476.

Aurora, števil. 43. Umrl: August Širca, c. 19306.

Illinois, števil. 47. Izobčen: Jacob Kaučič, c. 10540.

Ljubljana, števil. 49. Novo pristopila: Frank Kramer, c. 23478, Marie Kramer, c. 23477.

Skala, števil. 50. Novo pristopila: Vito Radanovič, c. 23479.

Zveza, števil. 52. Izobčen: Martin Luzar, c. 13332.

VBoj, števil. 53. Črtani: Florian Kočvar, c. 20450, Frank Rahovec, c. 7424.

Jutrzanja Zora, števil. 54. Odstopila: Angela M. Kravanja, c. 20397. Novo pristopila: Matt Babič, c. 23480.

Planinar, števil. 57. Novo pristopila: Frank Arko, c. 23481.

Zavednost, števil. 59. Novo pristopila: John Meznarič, c. 23483, Mary Kovarčič, c. 23482, Joseph Miller, c. 23484, Vincenc Grgetič, c. 23485.

Bratska Sloga, števil. 62. Izobčen: John Muvrin, c. 17175, Frank Muvrin, c. 19614. Novo pristopila: Joseph Strutzel, c. 23486.

Napredek, števil. 69. Odstopila: Frank Sitnikar, c. 14394. Novo pristopila: Jacob Peklar, c. 23487, Blaž Starovodnik, c. 23488.

Groz, števil. 74. Izobčeni: John Balamon, c. 21319, Frank Vondra, c. 5226, Jack Simons, c. 18719.

Prijatelj, števil. 76. Odstopila: Jos. Ložarec, c. 11787.

Solnce, števil. 81. Novo pristopila: Rudolph Kruljač, c. 23489, Martin Drobniček, c. 23490.

Triglav, števil. 82. Novo pristopila: Gregorič, c. 23491.

Slovenski Delavec, števil. 85. Novo pristopila: Tom Bahat, c. 23492.

Slovenski Dom, števil. 86. Izobčena: Julia Temant, c. 19833.

Prostomislavci, števil. 87. Novo pristopila: Sebastijan Grosser, c. 23493.

Glas Naroda, števil. 89. Izobčen: Rok Petelin, c. 6056.

Johnson City, števil. 91. Črtani: John Lenich, c. 16461, Martin Skedel, c. 6740. Umrl: Anton Kusturin, c. 11368. Novo pristopila: Joseph Mauer, c. 23494.

Triglav, števil. 94. Izobčeni: Mike Koehis, c. 20481, Anna Kocina, c. 20480, Joseph Andrič, c. 9091.

Lilija, števil. 95. Izobčeni: John Sremkar, c. 937, Joseph Janzavich, c. 11572, Joseph Dornik, c. 15813.

Krim, števil. 97. Novo pristopila: Joseph Krainec, c. 23495, Joseph Dajmovič, c. 23496, Tony Krul, c. 23497.

Sokol, števil. 98. Izobčeni: Frank Bratkovič, c. 18732, Jos. Miklaudič, c. 7139, Alois Flekar, c. 6478.

Trdnjava, števil. 102. Umrl: Tereziya Anziček, c. 6830, Agnes Jurečič, c. 18168.

Prosveta, števil. 106. Izobčeni: Daniel Perakovec, c. 18734, Tom Perakovič, c. 22527, Anton Ivanec, c. 22528.

Planinski Raj, števil. 107. Novo pristopila: Jim Kolinas, c. 23500.

Slovenski Rudar, števil. 110. Izobčen: Frank Turek, c. 19654.

Zveza, števil. 111. Novo pristopila: Jera Kočvar, c. 23501, Mary Bušanich, c. 23502.

Slovenski Sinovi, števil. 112. Novo pristopila: Joseph Brežič, c. 23503.

Mangart, števil. 113. Novo pristopila: Frank King, c. 23504.

Živila Ilirija, števil. 114. Izobčen: Frank Ivšič, c. 18082.

Novi Dom, števil. 117. Novo pristopila: Frank Lavrin, c. 23505, Frances Krémarič, c. 23506, Mary R. Vachereau, c. 23507.

Slovenski Sokoli, števil. 118. Odstopila: John Stanbul, c. 19919.

Gorenjec, števil. 120. Izobčeni: Steve Galsparac, c. 10833, Marko Plase, c. 18623, Andrej Jagič, c. 8153.

Bratska Zveza, števil. 140. Novo pristopila: Michael Rank, c. 23525.

Broj na Kopli. Novo pristopila: Alex Ivanoff, c. 23526, Joseph Simonovič, c. 23527, Grga Jauk, c. 23528, Todor Kristov, c. 23529.

Mir, števil. 142. Izobčen: John Vidmar, c. 15417. Novo pristopila: Matt Bratkovič, c. 23530, Ciril Kompare, c. 23531, Ignac Novak, c. 23532, Anton Spilar, c. 23533, Joseph Povhe, c. 23534.

Slovenski Lovec, števil. 143. Novo pristopila: John Dejak, c. 23535.

Slovenec in Hrvati, števil. 144. Črtani: John Krizav, c. 14925.

Kanarček, števil. 146. Novo pristopila: Peter Habek, c. 23536.

Vodnikov Venec, števil. 147. Izobčen: John Urbančič, c. 18827. Novo pristopila: John Stefe, c. 23538, Frank Meglen, c. 23537.

Bratje Edinost, števil. 151. Novo pristopila: Andrej Komar, c. 23539.

Zavedni Sosedje, števil. 158. Novo pristopila: Bernard Strahovnik, c. 23541, Mary Koss, c. 23540.

Valvazor, števil. 163. Odstopila: George Grubelič, c. 16280.

Lunder Adamič, števil. 165. Novo pristopila: Joseph Ferencič, c. 23543, Annie Krizan, c. 23542.

Slap Perličnik, števil. 166. Novo pristopila: Paul Mertel, c. 23544, Anton Hafner, c. 23545.

Sinovi Slavi, števil. 168. Novo pristopila: John Butora, c. 23546.

Dolenc, števil. 170. Novo pristopila: John Lavtizar, c. 23547.

Dobri Prijatelji, števil. 172. Novo pristopila: Joseph Smrekar, c. 23548.

Slava, števil. 173. Izobčeni: Magda Merc, c. 20112.

McKinley, števil. 175. Izobčeni: Joseph Kolman, c. 20361, Marko Škoda, c. 16304, Peter Egger, c. 23887, John Egger, c. 20888, Rud. Sidar, c. 20706, Reza Kovarčič, c. 20883, Julia Mikec, c. 20884.

Dom in Svet, števil. 181. Novo pristopila: Anton Andrečič, c. 23549.

Slovenski Rudar, števil. 182. Izobčen: George Polajnar, c. 22052, Michael Pogarč, c. 16098.

Planinski Raj, števil. 185. Novo pristopila: Tereziya Pirc, c. 23550.

Pobratimski, števil. 188. Novo pristopila: Tony Pipich, c. 23551.

Abazija, števil. 191. Izobčen: Matt Ozanič, c. 20371.

Venera, števil. 192. Novo pristopila: Mary Ritonja, c. 23552.

Ironton, števil. 197. Izobčen: Joseph Juric, c. 18577.

Slozni Slovenci in Slovaci, števil. 199. Novo pristopila: Paul Andričak, c. 23553.

Austrijski Slovenci, števil. 200. Odstopila: Frank King, c. 20553. Novo pristopila: Jacob Pompe, c. 23555, Mary Nemec, c. 23554.

Kamnik, števil. 204. Novo pristopila: Frank Gross, c. 23556.

Leo Tolstoj, števil. 205. Novo pristopila: Anton Domenčič, c. 23463, John Benko, c. 23464.

Zvonček, števil. 206. Odstopila: Martin Noner, c. 21440. Novo pristopila: Joseph Gorenz, c. 23557, Anton Agreah, c. 23558.

Slovensko Hrvatska Sloga, števil. 207. Novo pristopila: Frank Staniša, c. 23559, Joseph Škeber, c. 23560, Gregor Muc, c. 23561, Rudolph Cromerich, c. 23562, John Cromerich, c. 23563, Louis Pierce, c. 23564.

Slovenska Družina, števil. 211. Novo pristopila: Anton Šragel, c. 23565.

Studenček pod Skalo, števil. 213. Odstopila: Mary Ricklar, c. 17117.

Virginia, števil. 215. Novo pristopila: John Smrekar, c. 23566, Joseph Verbič, c. 23567.

Notranjska Zarja, števil. 216. Novo pristopila: John Zadel, c. 23568, John Čekado, c. 23569.

Slovenski Gozdar, števil. 217. Novo pristopila: Anton Zadel, c. 23570.

Victoria, števil. 220. Novo pristopila: John Zgonc, c. 23571.

Naprednost, števil. 223. Novo pristopila: Louis Koren, c. 23572.

Utah, števil. 227. Novo pristopila: Mike Dekleva, c. 23573.

Rajski Glas, števil. 230. Izobčen: Joseph Derganc, c. 19317. Novo pristopila: Mike Vites, c. 23574, Simon Jurčič, c. 23575, Mihael Glad, c. 23576, John Simurda, c. 23577, Ivan Stiglic, c. 23578.

Srebrni Zvonček, števil. 232. Novo pristopila: John Kavčič, c. 23579, John Terehek, c. 23580, John Korč, c. 23581, Frank Hajnig, c. 23582, Joseph Gahnar, c. 23583.

Bratska Sloga, števil. 236. Izobčeni: August Pušek, c. 22127, John Chek, c. 21175. Novo pristopila: Mike Prpich, c. 23584.

Svobode Hrepeneči Bratje, števil. 237. Novo pristopila: John Glazar, c. 23585.

Maj, števil. 240. Izobčeni: Andrej Turkovič, c. 20174, George Bokolič, c. 22266.

Slovensko Hrvatska Sloga, števil. 241. Novo pristopila: Albin Taška, c. 23586, Vojslav Tomine, c. 23587, Anton Car, c. 23588, Joseph Blazina, c. 23589.

Planinski Raj, števil. 243. Izobčen: Jacob Trohar, c. 20582.

Prosveta, števil. 245. Novo pristopila: Rozalija Gracich, c. 23590.

Černiško Jesero, števil. 248. Novo pristopila: Frank Strell, c. 23591, Martin Sinkovec, c. 23592.

Primorska Vila, števil. 251. Novo pristopila: Matt Sepič, c. 23593, Adam

Popović, c. 23594, Anton Slokar, c. 23595.

Abraham Lincoln, števil. 252. Novo pristopila: Jacob Zaplotnik, c. 23596, Jurka Ruzich, c. 23597.

Bratje Mira, števil. 253. Odstopila: Frank Prusek, c. 22146, Frank Dobnik, c. 21782, Josephine Sabrich, c. 21777.

Napredni Slovenci, števil. 254. Novo pristopila: Anton Mahnič, c. 23598, Martin Jasbinsek, c. 23599.

Zavedni Slovani, števil. 255. Novo pristopila: Ralo Pecina, c. 23600.

Delavec, števil. 257. Izobčen: Peter Rodakovič, c. 22767.

Slovenski Bratje, števil. 258. Novo pristopila: Henry Mohorič, c. 23601.

August Bebel, števil. 259. Izobčen: John Kavčič, c. 21071.

Bratljub, števil.

ljika piknik, na krasnem prostoru rojaka Martina Mohar.

Pozivljamo vse članice S. N. P. J. kakor tudi druge rojake iz Clinton, Terre Haute, Unke in Jacksonville, da se tega piknika, v obilnem številu vdeležijo, ter s tem nekoliko pomagajo naši društveni blaginji.

Zagotovljen sem, da se bo v hladni senci košatih dreves vsak imenito počutil, posebno, ker bo na razpolago dovolj svežega piva in mehkih pižev, kakor tudi sladoleda in okusnega prigrizka. Torej na svidenje 30. julija!

Frank Mazelj, tajnik.

Cleveland, O.

Članice društva "Napredne Slovence," števil 137 S. N. P. J. se naznanja, da ima društvo "Prispevek Trubar," števil 126, S. N. P. J. svojo veselico, dne 30. julija, na Beharjevih prostorih v Euclid, O. Ker se člani preje omenjajo družna odzvali naši prekinji namreč, da nam bodo pomagali pri naši veselici, ki se ima vršiti dne 20. avgusta, je dolžnost naša, da jim že vnaprej poplačamo obljubljeni pomoč in storimo, kar nam naše društveno ime veleva, ker smo in bomo ostali "Napredne Slovence."

Frances Hudovernik, tajnica.

Waukegan, Ill.

Naznanjam članicam dr. "Moška Jednakopravnost," števil 119 S. N. P. J. v Waukegan, Ill., da je naše društvo sprejelo predlog, da skupno s bratskim društvom "Sloga," števil 14, S. N. P. J. priredimo skupni piknik na Franci-novi farmi, poleg 10. ceste, in sicer na dan 30. julija. Ker pa se pravo pivo ne sme prodajati na nobeni taki zabavi, je bratsko društvo sklenilo nabaviti vstopnice, ki dajejo članom in članicam priložnost, do petih posebnih ugodnosti. Vstopnica stane \$1.00 in s tem dolarjem ima vsak plačano pi-jačo, poleg tega ima pa še priložnost do petih izrednih ugodnosti. Vstopnice morajo plačati vsak član ali članica, brez izjeme.

Pozivljamo torej vse članice dr. števil 119 S. N. P. J., da se prihodnje seje, ki se vrši 23. julija, polnoštevilno vdeležijo, ker na tej seji se bodo prodajale vstopnice. Čim prej se vstopnice prodajo, tem bolje bo delo na vse strani. Kupiti mora vstopnico itak vsaka članica, zato je najboljšo, da je kupi takoj na tej seji, da ne bo treba tajnika društva lažiti od hiše, do hiše z vstopnicami. Kuponi morajo biti o pravem času vrnjeni, da se morejo zabeležiti v knjigo. Na tej seji se moramo tudi organizirati za delo, ker vsakemu je znano, da za tak piknik je treba mnogo dela in priprav.

Naše društvo torej navkljudneje vabi vse slovenske dr. v Waukeganu in N. Chicagi, v Kenoshi in Chicagi, kakor tudi vse posamezne rojake, da se te prireditve v obilnem številu vdeležijo. Društvo jim bo za to hvaležno ter pripravljeno o priliki vrniti uslugo za uslugo. — Za godbo bo skrbel br. Frank Arhar. Društva se bosta potrudila, da bo vsak gostoljubno in rojasko postrežen.

Manjkalo ne bo svežega piva in okusnega prigrizka pa tudi sladoleda se bo dobil za sladkosnedne gobčke, torej ne zabite priti vsi! Opominjam tem potom br. Terbova gl. blaginjska, da naj ne pozabi obljube, dane nam v Kenoshi, da pride na veselico v Waukegan, ako bo imel čas. Čvetk, solnčnih žarkov in solnčnih rož ne bo manjkalo. (Uboji Tone se, ves zakopan v papirje in dopise pridruži in "svira," da mu kaplje od nosa in brade pa pravi, da ne verjame, če bo še toliko pri moči, da bi se privlekel v Waukegan, dasi ga vleče. Paži dnevi so posebno v Chicagi, prav paži. Opona pomož. ured.) Torej vsi na plan in na piknik in Waukegan, dne 30. julija.

Frances Langevalter, zapisničarka.

Chicago, Ill.

Društvo Slavija, števil 1 S. N. P. J. v Chicagi, vabi članice in članice njih sorodnike in prijatelje, da se vdeležijo basket piknika katerega društvo priredi dne 30. julija t. l. pri sobratu M. Potokarju v Lyons, Ill. Začetek ob 1. uri popoldne.

Vstopnina za posamezne članice ali s spremstvom soproge \$1.00
Vstopnina za nečlane ista.
Vstopnina za posamezne ženske članice društva 50c.
Otroci so vstopnine prosti.

Pijača, smotke in drugo je vstopnino plačano s vstopnino.

Člani in članice, pripeljite sorodnike in prijatelje v velikem številu, da pripomorete večji zabavi, ker ako prijatelj s prijateljem v poletni vročini sede pod košato drevo in povzije nekoliko ječmenovca; si s tem podaljša življenje. Eno uro življenja na svetu, je ljubše, kakor tisoč let gori pri sv. Petru.

Ne pozabite basket piknika dne 30. t. m.

Nadalje apeliram na one članice in članice, kateri se še niso prijavili, da se gotovo vdeležijo piknika. Naj se prijavijo najpozneje do 29. t. m. pri tajniku društva Jos. Verščaj 1504 So. 57th Ct., Cicero, Ill. da bode mogel pripravljati odbor vrediti vse potrebno za postrežbo in zabavo.

Na svidenje na pikniku, dne 30. jul. 1916, v Lyons, Ill. Tajnik.

Struthers, O.

Novo društvo, "Pomoč v Sili," števil 277 S. N. P. J. v Struthers, Ohio, priredi gosdjo veselico (piknik) dne 30. julija, na Gabro-Babičevi farmi, Lowell Rd., v aridni med Lowellville in Struthers. Torej vljudno vabimo članice in članice, kakor in Youngstown, Girard, Lowellville, Bessemer in drugih krajev, da se blagovolijo udeležiti, o priliki povrnemo.

Za željne bodo hladni ječmenovci, "pop" in sladoled. Prigrizek bode tudi obilen in raznovrsten. Se posebej bomo dali dar na goreč oltar, tri jance, da bo kaj "vručega." Plesalo se bo tudi in sicer nam bo igral dobroznani Jeff.

Vstopnina prosta. Obile vdeležbe pričakuje

Odbor.

"Amerikaniziranje" samorske republike Haiti.

Zamorska republika bo kmalu amerikanizirana po principih ameriškega kapitalizma. Amerikanizacija napreduje stopnjevanje in dosledno. Tako smo te dni čitali, da se je v amerikanizaciji zamorske republike zopet storil korak naprej! Haitaska banka — Banque Nationale de la Republique d'Haiti — je prešla iz nemških rok v roke National City Bank of New York. Na kratko bi rekli: Ameriški kapital je spodril nemški kapital na Haitiju.

Mawrica Casanova, predsednik bank, so kvotirali takole:

"Včeraj sem v državnem departmetu v Washingtonu sklenil podpisati pogodbo s Haitasko komisijo, ki je bila poslana v to deželo pred par meseci, da se pogaja v državnimi in bančnimi uradniki.

Haitaska državne dolgove bodo plačevali banki iz colinske dohodnine.

Temu prijaznemu ljudstvu smo zopet dali dokaz, na kakšen lep način vlada točno in zadovoljno služi biznisu."

Kaj nam te besede povedo? Ameriški kapitalizem se je v svojem imperijalističnem stremelju zdaj zdaj v drug "slaboten narod", ne glede na to, kakšne bodo posledice tega zajedanja.

Bark imamo sedaj že precej, 157 se jih zgradi v bodočih treh letih in če bi slučajno kdo hotel motiti naše kapitaliste pri "amerikaniziranju slabotnih ameriških republik", potem imamo sredstvo da mu pokažemo zobe.

Finance haitaskе republike so zdaj pod kontrolo Wallstreeta, zato lahko rečemo, da bo haitaska republika kmalu doela "amerikanizirana" po kapitalističnih željah.

Najprvo pridejo finance pri "amerikanizaciji" vpočtev, vse drugo pride potem hitro na vrsto in se naglo izvrši. Če mala ameriška republika pride v krepko ameriškim finančnikom, se jih ne reči nikdar več in je kmalu tako skozinaz "amerikanizirana", da brez volje ameriških denarnih mogotcev ne sme podvzeti najmanjšega koraka.

ODGOVORNOST!

Uredništvo in upravništvo nista odgovorna za vsebino objav v listu. Vselej naj pazi sam, kadar nareči in kupuje domovno blago. Mi bomo svedo šteli, da se bo očitno odločeno potem našli oglašovalci ali vsiljivi pridatki prepovedani. Zato: Društva in posamezniki, ki so se odločili, da se vdeležijo, so sami odgovorni.

KADAR SE ZGODI

naslednji, kar vas zanima, sporočite nam, kajti vsakogar bo zanimalo tudi drugo.

Kontrola porodov.

Hvalevredno delo pogumne ženske, Margaret Sanger, ki potuje po Ameriki v svrhu, da olajša bodo in trpljenje med delavskimi ženami.

Margareta Sanger, bivajoča v New Yorku, je začetnica novega gibanja v prid ameriškega delavstva, gibanja porodne kontrole. To gibanje sicer ni več novo; mnogo in mnogo dobrih ljudi se je že trudilo, da razširi med prostimi masami znanost, kako se mora s pomočjo higijene in modernih, znanstvenih pripomočkov omejiti številu otrok, toda brez izjeme vsi ti ljudje so naleteli na neštete zapreke. Glavna zapreka je seveda star, puritanski zakon, ki prepoveduje pod ostro kaznijo razmišljanje te znanosti po političnem razgledu, ki so mnogi lokalni zakoni ali mestne ordinance, ki se posebej prepovedujejo informacije in pripomočke za kontroliranje porodom. Pod zaščito teh zakonov se pa zbira nepregledna armada raznih puritancev, hinavskih moralistov in drugih hipokritov, ki so se sami postavili za čuvaje javne morale v Ameriki. Glava teh hinavcev je bil zloglasni Comstock, ki se je bil postavil za "kralja čistosti in vseh dednosti" v New Yorku. On je s svojo besnečo agitacijo največ pripomogel, da so bili sprejeti poštni zakoni proti "nemoralnosti". Comstock je še mrtev, toda takih Comstockov je še mnogo, ki niso nič manj vaščivi in hinavski. Da so propagatorji porodne kontrole veliko pretrpeli od teh hinavcev, in da so bili mnogi tudi uničeni, je razumljivo.

Margareta Sanger seveda ni bila izvetza; tudi njo je preganjal Comstock. Predlanskim je bila a retirana, ko je delila med delavke žene brošuro, vsebujočo informacije o omejitvi porodom, katero je sama spisala. Izpustili so jo proti poročstvu in nato se je umaknila v Anglijo. Ko je pa izšla, da so oblasti prijele njenega soproga zaradi nje, se je vrnila nazaj v New York in čakala ob ravnanje pri sodišču. Porota jo je pa oprostil. To je bilo lanko je sen. In tedaj je Sangerjeva sklenila, da posveti vse svoje življenje temu gibanju. Sklenila je, da to gibanje organizira, da se znanost o porodni kontroli sistematično razširi med ljudmi. Obenem je tudi sklenila, da ispravi boj proti hinavskim zakonom, ki se vedno ovirajo to gibanje.

Sangerjeva je torej prva, ki hoče to gibanje organizirati in s pomočjo organizacije vplivati na vladne faktorje, da se izpremene dotični zakoni, ki so protivni porodni kontroli. Pri tem seveda ni sama. Za seboj ima mnogo zdravnikov in raznih ženskih organizacij v naprednih krogih; sploh ji pomagajo napredni ljudje, ki v dijo v porodni kontroli veliko o lajšanje za delavske sloje.

Margareta Sanger je bila postrežnica (nurse) v bolnišnici za porode (maternity hospital), kamor so se vedele zatekale nezakonske matere in druge revne ženske, ki so doma brez postrežbe. Tam je torej sprevidela, koliko trpijo ženske, ki si niso želele otrok, in zopet ženske, ki jih imajo že preveč. Videla je žene revnih delavcev, ki so imele že pet ali šest otrok, lažnih, razcapanih in bolehnih, pa je prišel še sedmi in osmi in vsak nadaljnji otrok je bil večja muka za tako mater, muka za ostale otroke in težko breme za delavca, ki "dobi" največ dvajset dolarjev tedenske plače. Dajle je videla ženske, bolehe, pokvarjene in abnormalne, ki sploh niso bile sposobne, da bi bile matere, a kljub temu so imele otroke; taki otroci se navadno rode z boleznijo in umrejo dojenčki ali preden dozori. Vse to je gledala Sangerjeva in arce jo je bolelo zaradi nesrečnih mater, ki trpe — samo valed nevednosti, ker si ne znajo pomagati, da bi preprečile nezaželjen plod. Končno je videla tudi žrtve aborcije (na silno odpravljanje ploda), katerih je vsako leto na tisoče v Ameriki. (Samo v Chicagi je po izjavi nekega zdravnika 50.000 a boreij na leto). Aborcije pomeni strahne muke za žensko in v mnogih slučajih smrt. In vendar ženske riskirajo življenje, samo da se rešijo poroda!

Na drugi strani je pa videla Sangerjeva, da Comstockovi zakoni ne dosežejo v hiše bogatinov, temveč veljajo le za reveže. Milijonarke in druge bogatke, ki bi lahko prehranile desetotot otrok in še več, imajo navadno po dva ali enega in v številnih slučajih nobenega, pa pa postujejo namotno otroka — pa ali mlačno. Zakaj? Ali morda ne morejo roditi več? O gotovo — ampak nočejo jih! Kako se jih ubranijo? S pripomočki, ki so zabranjeni po zakonu! Če pride revna ženska k zdravniku in ga prosi nasveta za omejitev porodom, ji bo mrzlo odgovoril, da je proti zakonu in zato ji ne more pomagati. Kadar pa pride bogatka, ki ima denar in socialni ter politični vpliv — tedaj pa zdravnik ne misli na pripomočke, ki so zabranjeni po zakonu, ampak na dejstva, ki se dogajajo vsak dan.

In Sangerjeva to dobro ve, zato ji je vakipela kri! Če ne velja zakon za bogatino, zakaj bi veljal za reveža? Ako si bogata in čine da me lahko pomagajo brez vsake skrupulosti, zakaj si ne bi revna, delavske žene! Pet, šest, sedem otrok za delavca, ki v svojem revnim zaslužkom komaj preživi dva, je naravnost prokletstvo za njega! Tak delavec, ki ga tare velika družina, nima smisla za noben boj, za nobeno kulturno delo in v slučajju štrajka je navadno prvi, ki omaga in izda svoje tovariše. Dejstvo, da bolehn in abnormalna ženska rodi nakažene otroke, telesne spake in duševne idijote, ki navadno pomrjejo v mladosti — je zločin! In aborcija je tudi zločin — umor! Večkrat dvojni umor!

Kako temu odpomoči? Z izobrazbo! Ženam delavcev je treba dati ravno tisti nauk, katerega določbe žene bogatinov. Ravno tisti nauk, ki ga dajejo zdravniki bogatinkam in svojim prijateljicam, je treba razširiti splošno med žene delavske mase, in nič več. Moderna zdravniška veda ima danes na razpolago neškodljiva in higijenijska sredstva, ki s gotovostjo preprečijo plod, to je spočetja otroka. In zakaj bi bila ta sredstva ne nekaterim na razpolago, a drugim pa ne, ki so bolj v potrebi? Sangerjeva je prišla do prepričanja — in to ve še marsikdo drugi — da je vsakogar boljše, če ima delavce s majhnim zaslužkom samo dva zdrava otroka, kakor pa pet ali šest, ki jih ne more preživljati. So tudi ženske, ki so slabotne in slabo razvite, sploh slabega zdravja; takim ženskam porod naravnost škoduje in vsak nadaljnji porod prinaša smrtno nevarnost. Koliko je žensk, ki gredo v pregledni grob samo zaradi gostih porodom, in otroci takih mater tudi navadno pomrjejo, ker so prvi slabotni in drugi hima kdo skrbeti za nje.

Vsem tem je hotela pomagati Sangerjeva. Ona je sama mati treh otrok in zato ve, koliko more prenesti ženska in kaj mora biti tudi za njo meja. Začela je v New Yorku v takozvanih "slumih", kjer so delavci nastanjeni v podzemskih luknjah. Delila je tiskovine, v katerih so bile informacije o kontroli porodom. In delavske žene so se kar trgale za tiskovine! Tisoče in tisoče žensk je dalo za njo in jo oblegalo, kamor je prišla. Žene so iztezale roke proti nji, poklekovale pred njo in jo molile kakor Boga, da jim pomaga. Tedaj je ona šele spoznala, kako potrebno je njeno delo. In ona ni sahtevala niti centa za to. Zastonj je delila tisti nauk, katerega si zdravniki navadno pustijo drago plačati. Spoznala je namreč, da to so tiste žene, ki navadno polnijo bolnišnice zaradi aborcije, ki se poslužujejo vseh barbarijskih sredstev, ker ne znajo boljše, da se ozirajo večjega breme, kakor ga že imajo.

Nato je Sangerjeva začela izdajati časopis "The Woman Rebel", v katerem je dajala navodila za porodno kontrolo. Tedaj so jo prijeli oblasti, kakor smo že omenili, in se je začel njen proces. Ko je pa bila končno oproščena po pametnih potrotnikih, je raztegnila svoje delo iz New Yorka čez vse Ameriko. Revne se nahajajo povsod, ne samo v New Yorku.

10. aprila t. l. je šla Margaret Sanger na predavateljsko potovanje po vseh večjih mestih, na katerem se je mudila tri mesece. Zadnji teden se je vrnila v New York in v socialističnem časopisu "The New York Daily Call" je popeljala svoje delovanje na tem potovanju. Dogodki, ki jih je doživela, so zanimivi, kajti v večini krajev je naletela na odpor oblasti in raznih hinavskih moralistov. V Portlandu, Ore., so jo celo zaprli eno noč. Iz njenega opisa povzemamo sledeče:

Sangerjeva je imela večje javne shode v Chicagi, St. Louisu, Milwaukee, Seattle, Los Angelesu, San Franciscu in v Portlandu. Organizirala je petnajst porodne lige za porodno kontrolo a več tisoč članic. Na svojem potu je dobila čez 20.000 pisanih pismen za informacije glede porodne kontrole, in ko je prišla v New York, je našla doma 1500 pisem in vsa ta pisma je osiroma bo odgovorila. Največ teh pisem in prošenj je prišlo iz vrat delavskih žena, ki so ji odkrile svojo bedo. V Portlandu, kjer imajo velikega puritanca za župana, je bil sprejet mestni zakon zoper propagando porodne kontrole ob šm, ko je bila ona tam. Takoj je bila a retirana s tremi sufražetkami vred, toda v zaporu je prebila samo eno noč. Drugi dan je bila namreč velika protestna demonstracija pred županovo hišo, ki so jo vprisoile žene iz Portlanda in zahtevale, da Sangerjevo takoj izpuste iz ječe. Drugih stoipadeset žensk, ki so ji pomagale pri propagandi, je prišlo pred ječo in so sahtevale, da morajo tudi njih zapreti, ker one vse so tudi delile brošure o porodni kontroli. To je bilo preveč za mestne oblasti in so takoj izpustili aretirane ženske brez kakšnega poročila. Pri obravnavi jih je sodnik pa oprostil. Zanimiva je razodba tega sodnika. Rekel je, da sodna razprava se ne vrši zoper porodno kontrolo in da on ni proti temu nauku. Dejstvo, da ima dotični sodnik samo enega otroka, potrjuje njegove besede. Sangerjeva je v svojem zagovoru pred sodnikom naglasila, da mora župan v Portlandu tudi nekaj anati o porodni kontroli, ker ima še tretjo ženo, a samo dva otroka! Ona je še večkrat povdarila, da ravno tisti, ki v javnosti najbolj hrulijo proti porodni kontroli, imajo najmanj otrok. Torej si morajo tudi oni na kak način pomagati! Razjell jo je pa omejitni sodnik s tem, ker je rekel, da knjige o porodni kontroli, čeprav so "allright", ne bi smele iti med ljudi, češ da bi povzročile veliko nemoralnosti. Na to je odgovorila dr. Equi, ki je bila Sangerjevo vred v ječi, da pred kratkem razkriti skandal o velikih evinjarijah med študenti in študentkami na portlandski višji šoli ni nastal vsled knjig o porodni kontroli.

V St. Louisu se je združila proti Sangerjevi cerkvena mašina. Osemnajst katoliških organizacij je poslalo ultimatum gospodarjem vseh gledališč in dvoran a grožnjo, da jih bojkotirajo, ako prepušajo svoje prostore za njena shode in predavanja. Edini teater, ki ga je še mogla najeti, je bil tudi zaprt, ko se je imel vršiti shod. Mestne oblasti v St. Louisu so bile tako nahujskane po katoliški duhovščini, da so poslale polico v njeno sobo v hotelu, kjer se je nastanila. Polica ji so brskali po njenem imetju, da bi našli kakšno evidenco za poročanje, toda našli niso ničesar. A kljub temu niso mogle oblasti niti duhovščina sabraniti, da ne bi obiskalo Sangerjevo na stotine žensk, ki so želele informacij. Takoj ob sedmih zjutraj so začele romati žene iz St. Louisa v hotel in romale so ves dan. Prišle so tudi iz okolice z otroci in naročaji in v spremstvu svojih soprogov in ji pripovedovale a solzami v očeh staro povest o trpljenju z velikimi družinami in o strahu, da se družina še poveča. Prihajali so moške in prosili Sangerjevo, da naj obišče njihove žene in jih pouči o stvarih. Ženske so ji pravile, da so pustile doma perilo, kuho in vsako delo, samo da jo vidijo in čujejo njen nasvet.

Na potu je Sangerjeva prejela na stotine pisanih prošenj iz drugih manjših mest, kamor so jo vabili, da pride in predava o porodni kontroli. Ali ona ni mogla vsame kaj. Vrnila se je vsa izmučena, toda vesela, ker se zaveda, da je vršila dobro delo.

Margareta Sanger bo zdaj odprla v New Yorku kliniko za porodno kontrolo. Na tej kliniki bo pouk za žene o spolni higijeni in metodah za preprečevanje nepotrebnega ploda. Take klinike namerna ustanoviti Sangerjeva tudi v drugih mestih. Pravzaprav je to naloge lige za porodno kontrolo. Podružnice te lige v Chicagu in Portlandu bo odprla kliniko, kakor hitro o dvetniki lige odstranijo mnoge prepreke od strani strogih zakonov.

stov. V Portlandu, Ore., so jo celo zaprli eno noč.

Iz njenega opisa povzemamo sledeče:

Sangerjeva je imela večje javne shode v Chicagi, St. Louisu, Milwaukee, Seattle, Los Angelesu, San Franciscu in v Portlandu. Organizirala je petnajst porodne lige za porodno kontrolo a več tisoč članic. Na svojem potu je dobila čez 20.000 pisanih pismen za informacije glede porodne kontrole, in ko je prišla v New York, je našla doma 1500 pisem in vsa ta pisma je osiroma bo odgovorila. Največ teh pisem in prošenj je prišlo iz vrat delavskih žena, ki so ji odkrile svojo bedo. V Portlandu, kjer imajo velikega puritanca za župana, je bil sprejet mestni zakon zoper propagando porodne kontrole ob šm, ko je bila ona tam. Takoj je bila a retirana s tremi sufražetkami vred, toda v zaporu je prebila samo eno noč. Drugi dan je bila namreč velika protestna demonstracija pred županovo hišo, ki so jo vprisoile žene iz Portlanda in zahtevale, da Sangerjevo takoj izpuste iz ječe. Drugih stoipadeset žensk, ki so ji pomagale pri propagandi, je prišlo pred ječo in so sahtevale, da morajo tudi njih zapreti, ker one vse so tudi delile brošure o porodni kontroli. To je bilo preveč za mestne oblasti in so takoj izpustili aretirane ženske brez kakšnega poročila. Pri obravnavi jih je sodnik pa oprostil. Zanimiva je razodba tega sodnika. Rekel je, da sodna razprava se ne vrši zoper porodno kontrolo in da on ni proti temu nauku. Dejstvo, da ima dotični sodnik samo enega otroka, potrjuje njegove besede. Sangerjeva je v svojem zagovoru pred sodnikom naglasila, da mora župan v Portlandu tudi nekaj anati o porodni kontroli, ker ima še tretjo ženo, a samo dva otroka! Ona je še večkrat povdarila, da ravno tisti, ki v javnosti najbolj hrulijo proti porodni kontroli, imajo najmanj otrok. Torej si morajo tudi oni na kak način pomagati! Razjell jo je pa omejitni sodnik s tem, ker je rekel, da knjige o porodni kontroli, čeprav so "allright", ne bi smele iti med ljudi, češ da bi povzročile veliko nemoralnosti. Na to je odgovorila dr. Equi, ki je bila Sangerjevo vred v ječi, da pred kratkem razkriti skandal o velikih evinjarijah med študenti in študentkami na portlandski višji šoli ni nastal vsled knjig o porodni kontroli.

V St. Louisu se je združila proti Sangerjevi cerkvena mašina. Osemnajst katoliških organizacij je poslalo ultimatum gospodarjem vseh gledališč in dvoran a grožnjo, da jih bojkotirajo, ako prepušajo svoje prostore za njena shode in predavanja. Edini teater, ki ga je še mogla najeti, je bil tudi zaprt, ko se je imel vršiti shod. Mestne oblasti v St. Louisu so bile tako nahujskane po katoliški duhovščini, da so poslale polico v njeno sobo v hotelu, kjer se je nastanila. Polica ji so brskali po njenem imetju, da bi našli kakšno evidenco za poročanje, toda našli niso ničesar. A kljub temu niso mogle oblasti niti duhovščina sabraniti, da ne bi obiskalo Sangerjevo na stotine žensk, ki so želele informacij. Takoj ob sedmih zjutraj so začele romati žene iz St. Louisa v hotel in romale so ves dan. Prišle so tudi iz okolice z otroci in naročaji in v spremstvu svojih soprogov in ji pripovedovale a solzami v očeh staro povest o trpljenju z velikimi družinami in o strahu, da se družina še poveča. Prihajali so moške in prosili Sangerjevo, da naj obišče njihove žene in jih pouči o stvarih. Ženske so ji pravile, da so pustile doma perilo, kuho in vsako delo, samo da jo vidijo in čujejo njen nasvet.

Na potu je Sangerjeva prejela na stotine pisanih prošenj iz drugih manjših mest, kamor so jo vabili, da pride in predava o porodni kontroli. Ali ona ni mogla vsame kaj. Vrnila se je vsa izmučena, toda vesela, ker se zaveda, da je vršila dobro delo.

Margareta Sanger bo zdaj odprla v New Yorku kliniko za porodno kontrolo. Na tej kliniki bo pouk za žene o spolni higijeni in metodah za preprečevanje nepotrebnega ploda. Take klinike namerna ustanoviti Sangerjeva tudi v drugih mestih. Pravzaprav je to naloge lige za porodno kontrolo. Podružnice te lige v Chicagu in Portlandu bo odprla kliniko, kakor hitro o dvetniki lige odstranijo mnoge prepreke od strani strogih zakonov.

V St. Paulu bo odprla tako kliniko Zveza bolniških postrežnic.

To je delo ki ga vrši Margareta Sanger v korist bednega, delavskega ljudstva. Človečansko delo! Delo, ki ne bo nikdar naplačano! Delo, ki suši solze in prinaša revnim ženam nado za boljše bodočnost.

Naši detektivni-morilci.

Vaški štrajk, v katerem najeti privatni stražarji pomore nekaj neoboroženih in mirnih štrajkarjev delavcev, dokazuje, da so Združene države edina civilizirana država na svetu, v kateri ima vsak posameznik pravo prijavljati si polieljsko oblast. V nobeni državi na svetu ni dovoljeno, da bi bogata delniška družba ali korporacija smela najeti oboroženo tolpo za privatne namene. Kaj takega je dovoljeno le v Združenih državah, dašpravno naši nativisti v eni sapi zatrujejo, da smo najbolj dovršeno civilizirani na celim svetu.

Kakinega pol stoletja je minolo, da je neki špijon iz državljanske vojne, imenom Robert A. Pinkerton, uvedel v Združenih državah sistem, ki omogočuje, da je privatna policija vankemu na razpolago, ki lahko plaša, da zanj vrši delo. Drugi spekulativni ljudje, ki ne dajo dosti na to, na kakšen način pomnože svoje premoženje, so videli, da je te vrste podjetje dobičkonosno. In danes imamo vas polno takovskih detektivskih posredovalnic, ki vdnjavajo oborožene ljudi bogatinov, da jih rabijo v njih namene.

Pruškega ministra Puttkamerja so nekoč v zbornici prišli, da je izjavil, da njegovi agenti provokaterji niso gentlemani. Ravnotako se je pokazalo v Združenih državah, da ljudje, ki so postali pinkertonci ali uslužbeni detektivskih posredovalnic, ne prihajajo iz gentlemanških krogov.

V sloveških nižinah so Pinkertoni in konsorti nabirali svoje rekrute in jih oborožili. Roparji, morilci, tatovi, sploh hudodelci vseh vrst so se vdinjali kot privatni detektivji, da so lahko pod uradno krinko vršili hudodelstva in se dali poleg le po plačati. Mnoge oficilsne preiskave so dogajale, da so bili med temi oboroženimi detektivji ljudje, katerih edine krasno album hudodelcev. Celot voditeljem takih posredovalnic so dokazali, da so sedeli za glade raznih zločinov v ječi. In če voditelji pripadajo med hudodelce, kako naj potem vodimo o ljudem, ki so jih najeli taki voditelji in plačali, da vrše hudodelsko delo.

Thomas Beet, ki je poznal dobro to vrsto ljudi, je nekoč dejal: "Vbijale, tatovi in hudodelci so, ki jih spušajo na sloveško družbo. Ti detektivji ne gredo za tem, da bi našli deljstva, ampak da jih izvrše."

In znani William J. Burns, ki obratuje tako posredovalnico, pravi o svojih uslužbenih, da so kot sloj največja tolpa izsiljevalnih tatov, ki hodi nezakazvano po svetu.

Ko so po štrajku v Homesteadu, Pa., leta 1892 uvedli preiskavo o detektivskih posredovalnicah, so dokazali, da so bili med poslanimi pinkertonci en morilec, žene, štirje vlomilci in en požigalec. Neki zvezni detektiv se je izrazil o tej sodrgi: "Izmelek zemlje so. Med desetimi se ne najde enega, ki bi se bal izvršiti umor, ali enega, ki se ga ne more najeti za vsako hudodelstvo."

Taka spričevanja so prišla na dan še pri vsaki preiskavi. Javna tajnost je in vsak zvezni uradnik ve, da so privatni detektivji, ki jih najemajo proti štrajkujočim delavcem, roparji in vbijale. Javna tajnost je, da najamejo te zločinske tolpe, da more in pobijajo mirne štrajkačje delavce. Kljub tem do danes niso še nič podzveli, da se zločinskemu privatnemu detektivstvu napravi konec.

Ti očitki ne zadenejo le zbornice in javne oblasti, ampak tudi ameriško strokovno gibanje, oziroma eksekutiva A. F. of L., ki bi morala v prvi vrsti skrbeti, da se privatno tolovajstvo odpravi. Če bi "Ameriška delavska zveza" nastopila s tako silo proti privatnemu detektivstvu, kot zagovarja predloga za omejitve nasiljevanja, bi morale izginiti privatne detektivske posredovalnice in konec bi bil morilskim tolpom, ki more štrajkačje delavce.

Pravijo, da bo Srbija zopet rojena, a nihče ne ve, kje.

